

RAPORT Z WIZYTACJI

(ocena programowa – profil praktyczny)

dokonanej w dniach 11-12 grudnia 2015 r. na kierunku „pielęgniarstwo” prowadzonym w ramach obszaru nauk medycznych i nauk o zdrowiu oraz nauk o kulturze fizycznej na poziomie studiów pierwszego i drugiego stopnia realizowanych w formie stacjonarnej i niestacjonarnej na Wydziale Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Medycznego w Lublinie.

przez zespół oceniający Polskiej Komisji Akredytacyjnej w składzie:

przewodnicząca: dr hab. n. med. Bożena Czarkowska-Pączek, członek PKA

członkowie:

- 1. prof. dr hab. n. med. Kornelia Kędzióra-Kornatowska, ekspert PKA**
- 2. dr n. med. Grażyna Franek, ekspert PKA**
- 3. mgr Jakub Koziół, ekspert ds. wewnętrznych systemu zapewnienia jakości PKA**
- 4. mgr Marcin Wojtkowiak, ekspert ds. pracodawców PKA**
- 5. dr n. o zdr. Natalia Smolarek, ekspert ds. pracodawców PKA, obserwator**
- 6. Patrycja Pilat, ekspert studencki PKA.**

INFORMACJA O WIZYTACJI I JEJ PRZEBIEGU

Ocena jakości kształcenia na kierunku „pielęgniarstwo” prowadzonym na Wydziale Nauk o Zdrowiu Uniwersytetu Medycznego w Lublinie została przeprowadzona z inicjatywy Polskiej Komisji Akredytacyjnej w ramach harmonogramu prac określonych przez Komisję na rok akademicki 2015/2016. W wyniku poprzedniej oceny programowej przeprowadzonej w 2010 r. Uczelnia otrzymała ocenę pozytywną dla studiów pierwszego i drugiego stopnia z terminem przeprowadzenia następnej oceny w roku akademickim 2015/2016. Sformułowano wówczas 9 zaleceń. Obecna wizytacja została przygotowana i przeprowadzona zgodnie z obowiązującą procedurą oceny Polskiej Komisji Akredytacyjnej. Wizytacja ta została poprzedzona zapoznaniem się Zespołu Oceniającego z raportem samooceny przedłożonym przez Uczelnię. Zespół Oceniający odbył także spotkanie organizacyjne w celu omówienia wykazu spraw wymagających wyjaśnienia z władzami Uczelni i ocenianej jednostki oraz ustalenia szczegółowego harmonogramu przebiegu wizytacji; dokonano także podziału zadań pomiędzy członków Zespołu. Natomiast raport Zespołu Oceniającego został opracowany na podstawie raportu samooceny, a także dokumentacji przedstawionej w toku wizytacji, hospitacji zajęć dydaktycznych, analizy losowo wybranych prac dyplomowych oraz zaliczeniowych, wizytacji bazy naukowo-dydaktycznej, a także spotkań i rozmów przeprowadzonych z Władzami Uczelni i Wydziału, pracownikami oraz studentami ocenianego kierunku, Samorządem Studenckim, pracownikami Biura Karier, przedstawicielami Kół Naukowych, z osobami i gremiami odpowiedzialnymi za wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia, a także z interesariuszami zewnętrznymi. W toku wizytacji sprawdzono realizację zaleceń sformułowanych podczas poprzedniej oceny.

Przed zakończeniem się wizyty dokonano wstępnych podsumowań, sformułowano uwagi i zalecenia, o których Przewodniczący Zespołu poinformował władze Uczelni i jednostki na spotkaniu podsumowującym.

Podstawa prawna oceny została określona w Załączniku nr 1, a szczegółowy harmonogram przeprowadzonej wizytacji, uwzględniający podział zadań pomiędzy członków zespołu oceniającego, w Załączniku nr 2.

OCENA SPEŁNIENIA KRYTERIÓW OCENY PROGRAMOWEJ DLA KIERUNKÓW STUDIÓW O PROFILU PRAKTYCZNYM

Kryterium oceny	Ocena końcowa spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znacząco	częściowo	niedostatecznie
1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia	X				
2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia	X				
3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia	X				
4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu praktycznym i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia		X			
5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się i wchodzenia na rynek pracy		X			
6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów	X				

Jeżeli argumenty przedstawione w odpowiedzi na raport z wizytacji lub wniosku o ponowne rozpatrzenie sprawy będą uzasadniały zmianę uprzednio sformułowanych ocen, raport powinien zostać uzupełniony. Należy, w odniesieniu do każdego z kryteriów, w obrębie którego ocena została zmieniona, wskazać dokumenty, przedstawić dodatkowe informacje i syntetyczne wyjaśnienia przyczyn, które spowodowały zmianę, a ostateczną ocenę umieścić w tabeli nr 1.

Max. 1800 znaków (ze spacjami)

Tabela nr 1

Kryterium	Ocena końcowa spełnienia kryterium				
	wyróżniająco	w pełni	znaczaco	częściowo	niedostatecznie
Uwaga: należy wymienić tylko te kryteria, w odniesieniu do których nastąpiła zmiana oceny					

1. Jednostka sformułowała koncepcję kształcenia i realizuje na ocenianym kierunku studiów program kształcenia umożliwiający osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia

Ocena spełnienia kryterium 1 - wyróżniająco

Uzasadnienie oceny w odniesieniu do kryterium 1

Koncepcja kształcenia na kierunku Pielęgniarstwo, przyporządkowanym do obszaru nauk medycznych, nauk o zdrowiu i nauk o kulturze fizycznej jest zgodna z misją i strategią UM w Lublinie oraz WNoZ i prowadzoną w wydziale polityką jakości. Plany rozwoju kierunku uwzględniają potrzeby studentów oraz potrzeby rynku pracy i są spójne ze strategią rozwoju Uniwersytetu Medycznego w Lublinie i WNoZ.

efekty kształcenia dla studiów I i II stopnia są zgodne ze standardami kształcenia obowiązującymi dla kierunku Pielęgniarstwo zawartymi w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 maja 2012 r. w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów: lekarskiego, lekarsko-dentystycznego, farmacji, pielęgniarstwa i położnictwa. Efekty kształcenia w zakresie dodatkowej oferty programowej na studiach II stopnia są spójne z efektami obszarowymi jak również z efektami wskazanymi w standardach.

Efekty kształcenia na studiach I i II stopnia zostały sformułowane w sposób umożliwiający ich ocenę i weryfikację.

Przyjęty program kształcenia dla studiów I i II stopnia na kierunku Pielęgniarstwo, profil praktyczny oraz organizacja i realizacja procesu kształcenia stwarzają możliwość osiągnięcia wszystkich zakładanych efektów kształcenia. Włączenie do programu studiów przedmiotów fakultatywnych umożliwia absolwentowi łatwiejsze poruszanie się na rynku pracy. Zakładane efekty kształcenia, przyjęte formy prowadzenia zajęć, stosowane metody dydaktyczne oraz metody weryfikacji efektów kształcenia zasługują na wyróżnienie. Analiza treści kształcenia wykazała ich spójność z zakładanymi efektami kształcenia oraz zapotrzebowaniem rynku pracy i obowiązującymi przepisami prawa. Metody kształcenia na ocenianym kierunku są różnorodne, dobrze dostosowane do charakteru realizowanego przedmiotu i umożliwiają osiągnięcie efektów kształcenia, zwłaszcza tych z kategorii umiejętności, które są niezbędne na rynku pracy. Czas trwania kształcenia na studiach stacjonarnych I stopnia wynosi 6 semestrów, a na studiach II stopnia stacjonarnych i niestacjonarnych 4 semestry. Umożliwia to realizację treści programowych oraz kierunkowych efektów kształcenia przedstawionych w opisie i zgodnych z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 maja 2012r. w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów: lekarskiego, lekarsko-dentystycznego, farmacji, pielęgniarstwa i położnictwa. Punktacja ECTS jest zgodna ze standardem kształcenia na kierunku pielęgniarstwo.

Student ma możliwość wyboru jednego z trzech przedmiotów fakultatywnych na studiach pierwszego stopnia zgodnie z obowiązującym standardem kształcenia (Język migowy lub Promocja zdrowia psychicznego lub Zakażenia szpitalne). Studenci mają również możliwość dobrowolnego uczestnictwa bezpłatnego w zajęciach z wychowania fizycznego.

W ramach studiów drugiego stopnia studenci dokonują wyboru przedmiotów w module Nauki w zakresie opieki specjalistycznej.

Uczelnia posiada potencjał do umiędzynarodowienia procesu kształcenia, jest do tego przygotowana.

Zasady i procedury rekrutacji zapewniają właściwy dobór kandydatów do podjęcia kształcenia na ocenianym kierunku studiów i uwzględniające zasadę zapewnienia równych szans.

Przyjęty w Uczelni system sprawdzania i oceniania efektów kształcenia został dobrany poprawnie, adekwatnie do rodzaju przedmiotu i treści programowych i pozwala zmierzyć stan wiedzy, umiejętności i kompetencje społeczne studentów. Procedura weryfikacji efektów kształcenia prowadzona na kierunku pozwala na wielokrotne ocenianie efektów kształcenia z zakresu podstaw opieki pielęgniarstwa i z zakresu opieki specjalistycznej.

Realizowany program kształcenia umożliwia studentom osiągnięcie każdego z zakładanych celów i efektów kształcenia oraz uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta.

Zalecenia w odniesieniu do kryterium 1

Brak

1.1 Koncepcja kształcenia na ocenianym kierunku studiów jest zgodna z misją i strategią rozwoju uczelni, odpowiada celom określonym w strategii jednostki oraz w polityce zapewnienia jakości, a także uwzględnia wzorce i doświadczenia krajowe i międzynarodowe właściwe dla danego zakresu kształcenia. *

Misja UM w Lublinie zakłada kształcenie w zawodach medycznych w oparciu o zasoby naukowe i kadrowe, uczestniczenie w dokonujących się zmianach rynkowych i podnoszenie świadomości studentów i kadry w obszarze nauk medycznych. Misja WNoZ jest spójna z misją UM. Strategia UM w Lublinie została opracowana na lata 2013-2022. Wyznaczono 4 cele strategiczne: Indywidualizacja i priorytetyzacja działalności naukowo-dydaktycznej, Zwiększenie udziału Uniwersytetu w transferze wiedzy i umiejętności jako głównego czynnika weryfikacji uczelnianej oferty kształcenia i badań, Otwartość uczelni w zakresie udostępniania zasobów akademickich dla integracji środowisk uniwersyteckich i edukacyjnych oraz Rozwój uniwersyteckich systemów zarządzania i zapewniania jakości. Do każdego celu strategicznego opracowano cele operacyjne, działania i wskaźniki realizacji. W Wydziale Nauk o Zdrowiu opracowano dokument pt. „Program rozwoju Wydziału Pielęgniarstwa i Nauk o Zdrowiu zgodnie z programem rozwoju Uniwersytetu Medycznego w Lublinie na lata 2012-2016”, który jest spójny ze strategią Uniwersytetu i uwzględnia specyfikę Wydziału. Na Uniwersytecie Medycznym w Lublinie, w tym w WNoZ realizowana jest polityka jakości wspierana wewnętrznym systemem zapewnienia jakości kształcenia.

Koncepcja kształcenia realizowana na wizytowanym kierunku jest zgodna ze standardem kształcenia zawartym w załączniku nr 5 do rozporządzenia MNiSW z dnia 9 maja 2012 r. w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów: lekarskiego, lekarsko-dentystycznego, farmacji, pielęgniarstwa i położnictwa (Dz. U 2012, poz. 631) oraz jest spójna z misją i strategią UM w Lublinie oraz WNoZ. Jest ona realizowana z uwzględnieniem najwyższej jakości kształcenia w oparciu o politykę jakości kształcenia określoną i wdrożoną na UM w Lublinie, w tym na WNoZ.

Ocena spełnienia kryterium 1.1 – wyróżniająco

Uzasadnienie oceny – koncepcja kształcenia jest zgodna z misją i strategią UM w Lublinie oraz WNoZ, uwzględnia prowadzoną w wydziale politykę jakości.

1.2 Plany rozwoju kierunku uwzględniają tendencje zmian dotyczących wymagań związanych z przygotowaniem do działalności zawodowej, właściwej dla ocenianego kierunku, są zorientowane na potrzeby studentów oraz otoczenia społecznego, gospodarczego lub kulturalnego, w tym w szczególności rynku pracy.

Najważniejsze kierunki rozwoju naukowego i dydaktycznego Wydziału korespondują ze Strategią Rozwoju Uniwersytetu Medycznego w Lublinie na lata 2013-2022. Ponadto, Wydział Nauk o Zdrowiu planuje podniesienie jakości prowadzonych badań naukowych i prac badawczo-rozwojowych oraz inicjowanie badań o charakterze praktycznym, a także zachowanie stałych wskaźników rekrutacji, co pozwoli na utrzymanie pozycji lidera w skali regionu w kształceniu personelu pielęgniarskiego. Plany rozwoju akredytowanego kierunku w zakresie możliwości ewentualnych modyfikacji programu studiów, jakie wyznaczają obowiązujące przepisy prawa w istotnym stopniu bazują na analizie potrzeb medycznego rynku pracy. Warto zwrócić uwagę na inicjatywy podejmowane na poziomie uczelnianym w zakresie analizy tego rynku. Dział Jakości Kształcenia opracował w latach 2012 i 2013 „Analizy potrzeb rynku pracy dla kierunków”, obejmujące swoim zakresem m.in. informacje dla akredytowanego kierunku. Opracowanie powstało w oparciu o dane zastane, głównie pochodzące z opracowań WUP w Lublinie. Wnioski zaprezentowane w analizach zostały sformułowane na dość wysokim poziomie ogólności, dlatego warto je pogłębiać i powtarzać w 2-3 letnich cyklach, uzupełniając w miarę o możliwości o dane z badań empirycznych (np. ilościowych i/lub jakościowych badań z pracodawcami, absolwentami etc.). Inną, cenną z punktu widzenia pozyskiwania informacji na potrzeby rozwijania akredytowanego kierunku inicjatywą był projekt „MEDFUTURE – Medyczne zawody przyszłości” realizowany dzięki środkom z EFS, który również obejmował badania i analizy medycznego rynku pracy, w tym także zawierał wnioski

użyteczne dla akredytowanego kierunku.

Ponadto w 2012 roku wybrani interesariusze zewnętrzni w sposób sformalizowany przedstawiali pisemne opinie i uwagi na temat programów kształcenia dla studiów I i II stopnia, co stanowi kolejny przykład uwzględniania potrzeb i oczekiwań rynku pracy w planach rozwoju kierunku.

Plany Wydziału obejmują także budowę Centrum Symulacji Medycznej, a także dalszy rozwój kadry dydaktycznej przejawiający się w zwiększeniu liczby interdyscyplinarnych zespołów naukowych i zwiększeniu skuteczności w aplikowaniu o zewnętrzne źródła finansowania, a także zwiększenie nacisku na komercjalizację wyników badań.

Ocena spełnienia kryterium 1.2 – wyróżniająco

Uzasadnienie oceny – plany rozwoju kierunku uwzględniają potrzeby studentów oraz potrzeby rynku pracy i są spójne ze strategią rozwoju Uniwersytetu Medycznego w Lublinie i WNoZ.

1.3 Jednostka przyporządkowała oceniany kierunek studiów do obszaru/obszarów kształcenia oraz wskazała dziedzinę/dziedziny nauki¹ oraz dyscyplinę/dyscypliny naukowe, do których odnoszą się efekty kształcenia dla ocenianego kierunku.

Oceniany kierunek studiów został przyporządkowany do obszaru nauk medycznych, nauk o zdrowiu i kulturze fizycznej, dziedziny nauk medycznych i nauk o zdrowiu, a w dziedzinie nauk medycznych-dyscypliny medycyna. Pielęgniarstwo jest kierunkiem regulowanym – przyporządkowanie do obszaru nauki wskazują standardy kształcenia zawarte w załączniku nr 5 do rozporządzenia MNiSW z dnia 9 maja 2012 r. w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów: lekarskiego, lekarsko-dentystycznego, farmacji, pielęgniarstwa i położnictwa (Dz. U 2012, poz. 631).

Efekty kształcenia dla studiów drugiego stopnia na kierunku Pielęgniarstwo w części do dyspozycji uczelni zostały opisane zgodnie z ogólnymi założeniami kształcenia w formie efektów uwzględniających aspekt praktyczny i zawartych w macierzach efektów zatwierdzanych corocznie w formie uchwały Senatu UM w Lublinie. W formie odrębnych uchwał zatwierdzono dodatkowe efekty kształcenia językowego oraz dla modułu „Opieka specjalistyczna nad osobą starszą” w ramach projektu „MEDFUTURE-Medyczne zawody przyszłości”.

Ocena kryterium 1.3 – w pełni

Uzasadnienie oceny – jednostka prawidłowo przyporządkowała wizytowany kierunek do obszaru wiedzy, dziedzin i dyscyplin.

1.4. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku studiów są spójne z wybranymi efektami kształcenia dla obszaru/obszarów kształcenia, poziomu i profilu praktycznego, do którego/których kierunek ten został przyporządkowany, określonymi w Krajowych Ramach Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego, sformułowane w sposób zrozumiały i pozwalający na stworzenie systemu ich weryfikacji. W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy z dnia 27 lipca 2005 r. - Prawo o szkolnictwie wyższym (Dz. U. z 2012 r. poz. 572, z późn. zm.), efekty kształcenia są także zgodne ze standardami określonymi w przepisach wydanych na podstawie wymienionych artykułów ustawy. Efekty kształcenia zakładane dla ocenianego kierunku, uwzględniają w szczególności zdobywanie przez studentów umiejętności praktycznych, w tym umożliwiają uzyskanie uprawnień do wykonywania zawodu i kompetencji niezbędnych na rynku pracy, oraz dalszą edukację. *

Efekty kształcenia dla studiów pierwszego i drugiego stopnia studiów kierunku pielęgniarstwo spełniają w pełni standardy kształcenia określone w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 maja 2012 roku (Dz. U. z 2012 r., poz. 631) w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów: lekarskiego, lekarsko-dentystycznego, farmacji, pielęgniarstwa i położnictwa. Efekty kształcenia dla dodatkowej oferty programowej odnoszą się do Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego zamieszczonych w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 roku (Dz. U. z 2011r., poz. 1520). Realizacja kształcenia na

¹ Określenia: obszar wiedzy, dziedzina nauki i dyscyplina naukowa, dorobek naukowy, osiągnięcia naukowe, stopień i tytuł naukowy oznaczają odpowiednio: obszar sztuki, dziedziny sztuki i dyscypliny artystyczne, dorobek artystyczny, osiągnięcia artystyczne oraz stopień i tytuł w zakresie sztuki.

poziomie studiów I stopnia zgodnie z przyjętymi efektami kształcenia umożliwia uzyskanie uprawnień do wykonywania zawodu pielęgniarki/pielęgniarsza i do kontynuowania kształcenia na kolejnych etapach. Efekty kształcenia dla studiów drugiego stopnia na kierunku pielęgniarstwo w części do dyspozycji uczelni zostały opisane zgodnie z ogólnymi założeniami kształcenia w formie efektów uwzględniających aspekt praktyczny i zawarte są w macierzach efektów zatwierdzanych corocznie w formie uchwały Senatu UM w Lublinie. Analiza przedmiotowych efektów kształcenia wskazuje na ich spójność z efektami kierunkowymi; realizacja efektów przedmiotowych prowadzi do realizacji efektów kierunkowych. Praktyczne przygotowanie zawodowe na kierunku pielęgniarstwo obejmuje realizację efektów w następujących formach zajęć: ćwiczenia kliniczne, zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe

Zakładane efekty kształcenia przedmiotowe są przedstawiane studentom na pierwszych zajęciach oraz publikowane na stronie internetowej jednostki; praktykowany sposób informowania o efektach kształcenia jest w opinii studentów zadowolający. Przedstawiane im efekty kształcenia przedmiotowe zostały przygotowane w sposób zrozumiały oraz zostały sformułowane w sposób umożliwiający sprawdzanie stopnia ich osiągnięcia. Kierunkowe efekty kształcenia oraz efekty kształcenia przedmiotowe zostały przyjęte przez Radę Wydziału. Były one uprzednio zaopiniowane przez właściwy organ samorządu studenckiego. W opinii studentów efekty kształcenia uwzględniają zdobywanie przez studentów umiejętności praktycznych i kompetencji niezbędnych na rynku pracy.

Ocena spełnienia kryterium 1.4 - wyróżniająco

Uzasadnienie oceny - efekty kształcenia dla studiów I i II stopnia są zgodne ze standardami kształcenia obowiązującymi dla kierunku Pielęgniarstwo zawartymi w Rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 maja 2012 r. w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów: lekarskiego, lekarsko-dentystycznego, farmacji, pielęgniarstwa i położnictwa. Efekty kształcenia w zakresie dodatkowej oferty programowej na studiach II stopnia są spójne z efektami obszarowymi jak również z efektami wskazanymi w standardach. Efekty kształcenia na studiach I i II stopnia zostały sformułowane w sposób umożliwiający ich ocenę i weryfikację.

1.5 Program studiów dla ocenianego kierunku oraz organizacja i realizacja procesu kształcenia, umożliwiają studentom osiągnięcie wszystkich zakładanych efektów kształcenia oraz uzyskanie kwalifikacji o poziomie odpowiadającym poziomowi kształcenia określonego dla ocenianego kierunku o profilu praktycznym. *

1.5.1 W przypadku kierunków studiów, o których mowa w art. 9b, oraz kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela, o którym mowa w art. 9c ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, program studiów dostosowany jest do warunków określonych w standardach zawartych w przepisach wydanych na podstawie wymienionych artykułów ustawy. W przypadku kierunku lekarskiego i lekarsko-dentystycznego uwzględnia także ramowy program zajęć praktycznych określony przez Ministra Zdrowia.

1.5.2 Dobór treści programowych na ocenianym kierunku jest zgodny z zakładanymi efektami kształcenia oraz uwzględnia w szczególności aktualnie stosowane w praktyce rozwiązania naukowe związane z zakresem ocenianego kierunku oraz potrzeby rynku pracy. *

1.5.3 Stosowane metody kształcenia uwzględniają samodzielne uczenie się studentów, aktywizujące formy pracy ze studentami oraz umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności umiejętności praktycznych oraz kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy.

1.5.4 Czas trwania kształcenia umożliwia realizację treści programowych i dostosowany jest do efektów kształcenia określonych dla ocenianego kierunku studiów, przy uwzględnieniu nakładu pracy studentów mierzonego liczbą punktów ECTS.

1.5.5 Punktacja ECTS jest zgodna z wymaganiami określonymi w obowiązujących przepisach prawa, w szczególności uwzględnia przypisanie modułom zajęć związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym więcej niż 50% ogólnej

liczby punktów ECTS. *

- 1.5.6 Jednostka powinna zapewnić studentowi elastyczność w doborze modułów kształcenia w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS wymaganej do osiągnięcia kwalifikacji odpowiadających poziomowi kształcenia na ocenianym kierunku, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej. *
- 1.5.7 Dobór form zajęć dydaktycznych na ocenianym kierunku, ich organizacja, w tym liczebność grup na poszczególnych zajęciach, a także proporcje liczby godzin różnych form zajęć umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w szczególności umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy. Zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym odbywają się w warunkach właściwych dla zakresu działalności zawodowej związanej z ocenianym kierunkiem, w sposób umożliwiający bezpośrednie wykonywanie czynności praktycznych przez studentów. Prowadzenie zajęć z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość spełnia warunki określone przepisami prawa, w tym w zakresie zdobywania umiejętności praktycznych, które powinno odbywać się w warunkach rzeczywistych. *
- 1.5.8 Jednostka określiła efekty kształcenia dla praktyk zawodowych i metody ich weryfikacji, zapewnia realizację tych praktyk w wymiarze określonym dla programu studiów o profilu praktycznym, a także ich właściwą organizację, w tym w szczególności dobór instytucji o zakresie działalności odpowiednim do efektów kształcenia zakładanych dla ocenianego kierunku, oraz liczbę miejsc odbywania praktyk dostosowaną do liczby studentów kierunku. *
- 1.5.9 Program studiów sprzyja umiędzynarodowieniu procesu kształcenia, np. poprzez realizację programu kształcenia w językach obcych, prowadzenie zajęć w językach obcych, ofertę kształcenia dla studentów zagranicznych, a także prowadzenie studiów wspólnie z zagranicznymi uczelniami lub instytucjami naukowymi.

Programy studiów pierwszego i drugiego stopnia na kierunku Pielęgniarstwo zostały opracowane zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 maja 2012r. w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów: lekarskiego, lekarsko-dentystycznego, farmacji, pielęgniarstwa i położnictwa w zakresie wymagań ogólnych, ogólnych i szczegółowych efektów kształcenia, organizacji studiów, minimalnej liczby godzin zajęć zorganizowanych, punktów ECTS oraz kształcenia praktycznego. Program kształcenia obejmuje dodatkowe zajęcia z zakresu bhp oraz języka obcego, a także wychowania fizycznego. Zakres treści programowych, metod kształtowania i oceniania zakładanych efektów kształcenia, środki dydaktyczne oraz bibliografię dla studentów zawarto w sylabusach dla poszczególnych przedmiotów/modułów kształcenia dla każdego cyklu studiów. Treści programowe, formy zajęć, metody dydaktyczne umożliwiają osiągnięcie celów kształcenia i realizację wszystkich efektów kształcenia wynikających ze standardów kształcenia na kierunku pielęgniarstwo oraz zawartych w dodatkowej ofercie programowej dla studiów II stopnia.

Stosowane metody kształcenia uwzględniają samodzielne uczenie się studentów. Uczelnia stosuje metody dydaktyczne z grupy: podających, problemowych i praktycznych. Metody podające są stosowane na wykładzie informacyjnym i na seminarium, np. praca z książką, opis. Na zajęciach w pracowni umiejętności pielęgniarskich i zajęciach praktycznych mają zastosowanie metody praktyczne tj. pokaz, pokaz z instruktazem, algorytm postępowania, ćwiczenie. W Uczelni stosuje się także inne metody nauczania, jak dyskusje, techniki twórczego myślenia, burze mózgów. Stosowane metody kształcenia uwzględniają samodzielne uczenie się studentów obejmujące przygotowanie do zajęć dydaktycznych, zaliczeń (kolokwiów, testów, egzaminów), studiowanie literatury, jak również opracowywanie prac kontrolnych, referatów/prezentacji i projektów. Stosowane metody umożliwiają studentom osiągnięcie zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności umiejętności praktycznych niezbędnych na rynku pracy. Na uwagę zasługuje przygotowany Katalog check-list opracowany dla każdego modułu z zakresu pielęgniarstwa specjalistycznego, wykorzystywany do oceny stopnia osiągnięcia zakładanych umiejętności zawodowych w czasie kształcenia praktycznego, jak również do samooceny ukształtowanych efektów przez studentów. Do każdej z check-list opracowano kryteria zaliczenia oraz przeliczenia uzyskanych punktów na oceny.

Ocena stosowanych metod dydaktycznych, doboru ich trafności nie budzi zastrzeżeń.

Samokształcenie na studiach I stopnia realizowane jest w: module Nauki podstawowe 120 godz.,

Nauki społeczne 110 godz., Nauki w zakresie podstaw opieki pielęgniarskiej 215 godz., Nauki w zakresie opieki specjalistycznej - 305 godz., co jest zgodne ze standardem. Łączna liczba godzin samokształcenia wynosi 750.

Realizowany program kształcenia na studiach I stopnia umożliwia studentom osiągnięcie każdego z zakładanych celów i efektów kształcenia.

Na studiach I stopnia zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe są zgodne z wytycznymi zawartymi w ww. standardzie kształcenia dla kierunku pielęgniarstwo z roku 2012. Łączny wymiar godzin zajęć praktycznych wynosi 1100 godz., a praktyk zawodowych 1200 godz.

Na studiach II stopnia realizowane są praktyki zawodowe w wymiarze łącznym 160 godz. Zajęcia te odbywają się w ramach przedmiotów: Nowoczesne techniki diagnostyczne – 40 godz., Pielęgniarstwo diabetologiczne - 40 godz., Pielęgniarstwo onkologiczne- 40 godz., Zarządzanie w pielęgniarstwie- 40 godz.

Studia pierwszego stopnia na wizytowanym kierunku trwają 6 semestrów, łączna liczba godzin kształcenia wynosi 4754 oraz dodatkowo 4 godziny zajęć z BHP i 90 godz. zajęć z wychowania fizycznego.

Zajęcia teoretyczne obejmują 1700 godz., zajęcia praktyczne - 1100 godz., praktyki zawodowe – 1200 godz., zajęcia bez udziału nauczyciela akademickiego – 750 godz.

Studia stacjonarne drugiego stopnia realizowane są przez 4 semestry z łączną liczbą godzin kształcenia wynoszącą 1375 godz. i dodatkowo 4 godz. zajęć z BHP oraz 60 godz. zajęć z wychowania fizycznego. Zajęcia teoretyczne obejmują 1065 godz., specjalistyczne nauki kliniczne – 150 godz., praktyki zawodowe – 160 godz.

Na studiach pierwszego stopnia realizowane są moduły w zakresie: Nauk podstawowych (480 godz.), Nauk Społecznych z językiem angielskim (510 godz.), Nauk w zakresie podstaw opieki pielęgniarskiej (600 godz.) oraz Nauk w zakresie opieki specjalistycznej (860 godz.). Studenci mają możliwość wyboru jednego z trzech przedmiotów określonych przez standard kształcenia na kierunku pielęgniarstwo: Zakażenia szpitalne, Język migowy, Promocja zdrowia psychicznego, realizowanego w wymiarze dla każdego przedmiotu po 50 godz., w tym 30 godz. w kontakcie z nauczycielem oraz 20 godz. w ramach samokształcenia.

Na studiach II stopnia realizowane są moduły w zakresie: Nauki społeczne (570 godz.), Wybrane zagadnienia z nauk opieki specjalistycznej (645 godz.), Język angielski (90 godz.). Program przewiduje dodatkowo 30 godz. na język obcy- student może wybrać jeden język obcy z pośród 4 zaproponowanych przez Uczelnię: hiszpański, niemiecki, włoski, rosyjski. W programie przewidziano dodatkowo 4 godz. na realizację zagadnień BHP.

Program studiów umożliwia uzyskanie zakładanej struktury kwalifikacji absolwenta. Władze Wydziału prawidłowo zaplanowały sekwencję przedmiotów i modułów umożliwiając studentom stopniowe przyswajanie wiedzy, umiejętności i uzyskiwanie kompetencji. W pierwszych semestrach studiów studenci realizują moduły z zakresu nauk podstawowych właściwych dla ocenianego kierunku studiów, w kolejnych prowadzone są moduły związane z opieką specjalistyczną.

Punkty ECTS przyporządkowane są przedmiotom, a przyznawane studentom. Na studiach pierwszego stopnia ogólna liczba punktów ECTS wynosi 181, w tym za ukształtowanie efektów zawodowych przyznaje się 108 ECTS, w tym za zajęcia praktyczne - 55 ECTS, praktyki zawodowe - 30 ECTS, ćwiczenia kliniczne - 23 ECTS.

Na studiach drugiego stopnia praktyczne przygotowanie zawodowe jest realizowane przez: praktyki zawodowe - 8 ECTS, ćwiczenia kliniczne - 39 ECTS, seminaria modułów opcjonalnych - 4 ECTS, co łącznie wynosi 51 ECTS. Na studiach drugiego stopnia liczba ECTS, którą student uzyskuje w trakcie całego cyklu kształcenia wynosi 125.

Wartość punktową przypisuje się przedmiotowi na podstawie oszacowania nakładu pracy studenta potrzebnej do osiągnięcia efektów kształcenia, przy czym 1 punkt ECTS odpowiada ok. 25-30 godzinom pracy studenta.

Uczelnia zapewnia studentom możliwość wyboru modułów. W programie kształcenia dla kierunku pielęgniarstwo pierwszego stopnia student może wybierać efekty kształcenia realizowane na przedmiotach: zakażenia szpitalne, promocja zdrowia psychicznego lub język migowy (50 godz., 2

ECTS), języki obce: język niemiecki, hiszpański, rosyjski, włoski (30 h. 1 ECTS), korzystać z zajęć wychowania fizycznego w wymiarze 15 godz. na semestr (90 godz.) zgodnie z obowiązującym standardem kształcenia.

W programie kształcenia dla kierunku pielęgniarstwo, studia drugiego stopnia - moduły do wyboru obejmują 215 godz. i 17 ECTS. W pierwszym roku kształcenia studenci wybierają przedmioty realizowane w trakcie 95 godz. (8,5 ECTS) z modułu opieki chirurgicznej lub modułu opieki internistycznej, natomiast na drugim roku studenci realizują 90 godz. (7,5 ECTS) wybierając pomiędzy modułem opieki pediatrycznej a modułem opieki środowiskowo-rodzinnej oraz 30 godz. (1 ECTS) wybierając jeden spośród czterech języków obcych (język hiszpański, język włoski, język niemiecki i język rosyjski). Zajęcia fakultatywne stanowią 30,5 % wszystkich zajęć pozostających do dyspozycji uczelni. Taki wysoki odsetek zajęć fakultatywnych pozwala w większym stopniu na kształtowanie kompetencji zawodowych zgodnie z zainteresowaniem studentów oraz trendami zmian w potrzebach zdrowotnych społeczeństwa.

Dobór form zajęć dydaktycznych na ocenianym kierunku jest dostosowany do zdefiniowanych efektów kształcenia. Na studiach pierwszego stopnia w ramach nauk podstawowych zastosowano wykłady, ćwiczenia i seminaria, w obszarze nauk społecznych wykłady i seminaria, w obszarach podstawowej opieki pielęgniarstwa i nauki w zakresie opieki specjalistycznej zastosowano oprócz ww. zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe. Do każdej grupy efektów przypisano w planach kształcenia samokształcenie.

Podobne zasady zastosowano do określenia form realizacji efektów kształcenia na studiach drugiego stopnia

Zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe są realizowane zgodnie ze standardami kształcenia dla danego kierunku studiów oraz celami kształcenia i podlegają ocenie. Przebieg każdej praktyki zawodowej jest udokumentowany, a student ma wykaz umiejętności, które zalicza w czasie zajęć praktycznych i praktyk zawodowych.

W planach kształcenia na studiach I stopnia wykłady stanowią 937 godz. (36 ECTS), ćwiczenia 632 godz. (43,5 ECTS), seminaria 135 godz. (15 ECTS). Ogólna liczba punktów ECTS za ukształtowanie efektów zawodowych wynosi 108 ECTS, w tym zajęcia praktyczne 1100 godz. (55 ECTS), praktyki zawodowe 1200 godz. (30 ECTS), ćwiczenia kliniczne (23 ECTS). W planach kształcenia na kierunku pielęgniarstwo studia II stopnia występuje 160 godz. praktyk zawodowych (8 ECTS), 320 godz. ćwiczeń klinicznych (39 ECTS), 133 godz. (5 ECTS) ćwiczeń, tj. lektoratów, zajęć w pracowniach komputerowych, 336 godz. seminariów (40,5 ECTS), 430 godz. wykładów (32,5 ECTS). Wykłady stanowią 26% całości nakładu pracy studenta uwzględnionego w planach kształcenia, ćwiczenia - 35,2%, seminaria - 32,4%, a praktyki zawodowe - 6,4%.

Liczbę studentów w danej grupie reguluje Zarządzenie Nr 41/2009 Rektora Uniwersytetu Medycznego w Lublinie z dnia 2 czerwca 2009 roku w sprawie określenia liczebności grup na zajęciach dydaktycznych prowadzonych w Uniwersytecie Medycznym: grupa seminaryjna liczy co najmniej 25 osób, grupa na lektoraty z języka obcego liczy od 15 do 20 osób, na zajęcia praktyczne w zakładach opieki zdrowotnej – 5 osób, na ćwiczeniach z podstaw opieki pielęgniarstwa – 10 osób. Na ocenianym kierunku nie są prowadzone zajęcia dydaktyczne na odległość.

Praktyczna nauka zawodu realizowana jest w formie zajęć praktycznych (1100 godz.) i praktyk zawodowych (1200 godz.) w ramach studiów pierwszego stopnia i 160 godz. praktyk zawodowych w ramach studiów II stopnia. Zajęcia na studiach II stopnia odbywają się w ramach przedmiotów: Nowoczesne techniki diagnostyczne -40 godz., Pielęgniarstwo diabetologiczne – 40 godz., Pielęgniarstwo onkologiczne – 40 godz., Zarządzanie w pielęgniarstwie – 40 godz. Dla zajęć praktycznych i praktyk zawodowych na studiach I stopnia określono efekty kształcenia i umieszczono je w sylabusach i Dzienniku umiejętności praktycznych w zawodzie pielęgniarki. Dziennik ten determinuje konieczność wielokrotnego zaliczania efektów kształcenia uszczegółowionych do czynności zawodowych. Jego wartością jest możliwość czteropoziomowego odzwierciedlenia aktywności studenta: obserwowanie czynności, pomaganie w wykonaniu czynności, wykonywanie

czynności z pomocą, samodzielne wykonywanie czynności zawodowej. Ocena końcowa uwzględnia też samoocenę studenta. Atutem Dziennika jest to, że uwzględnia on ocenianie w podobny sposób również efektów kształcenia w zakresie badania fizykalnego i podstaw ratownictwa.

Kształtowanie umiejętności praktycznych oparte jest o bazę własną Uczelni i inne podmioty, z którymi Uczelnia podpisała umowy lub porozumienia. Liczba miejsc praktyk dostosowywana jest do liczby studentów. Dobór placówek odbywa się w oparciu o ustalone kryteria. Zajęcia praktyczne realizowane są pod bezpośrednim nadzorem i kierunkiem nauczyciela akademickiego, praktyki zawodowe realizowane są przez opiekuna praktyk tj. pielęgniarkę zatrudnioną w instytucji, w której odbywa się praktyka, zgodnie z ustalonymi zasadami. Nadzór nad realizacją praktycznej nauki zawodu sprawuje Kierownik praktyk, który we współpracy z odpowiedzialnym za przedmiot wykładowcą oraz koordynatorem praktyk wyznaczonym na terenie danej placówki, ustala opiekunów, warunki realizacji i przebiegu zajęć, ich lokalizację oraz harmonogramy.

Zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe zostały określone dla kierunku w sposób prawidłowy. Ich przebieg jest kilkietapowy. Sposób ich weryfikacji zapewnia poprawne sprawdzenie umiejętności i kompetencji nabytych w trakcie ich trwania.

Kierunek wyróżnia się opracowanymi metodami i pomocami dydaktycznymi wykorzystywanymi w kształtowaniu praktycznych efektów kształcenia i ich oceny. Od czterech lat w ocenie efektów kształcenia w ramach modułu Podstawy Pielęgniarstwa stosuje się egzamin typu OSCE (Objective Structured Clinical Examination), co łączy się z opracowaniem katalogu check-list oraz przeprowadzaniem egzaminu w wielostanowiskowym centrum symulacji. W znacznym stopniu przyczynia się to do obiektywizacji oceny praktycznych umiejętności zawodowych studentów kierunku pielęgniarstwo. Opracowano oryginalny wzór dokumentacji dydaktycznej dla potrzeb opieki szpitalnej pozwalającej na kształtowanie kompetencji i pogłębionej oceny stanu zdrowia pacjenta hospitalizowanego z uwzględnieniem schematu OLD CART, jak też wystandaryzowanych skal, kwestionariuszy wraz z kryteriami jej oceny. Dokumentacja ta jest wieloczęściowa i składa się z oceny stanu bio-psycho-społecznego pacjenta, karty oceny pediatrycznej, karty oceny położniczo-ginekologicznej i karty oceny psychicznego stanu zdrowia oraz karty diagnoz i interwencji pielęgniarstwach. Stosowana struktura formułowanych diagnoz oparta jest o schemat PES (Problem, Etiology, Symptoms), który wymusza na osobach uczących się schemat myślenia przyczynowo - skutkowego i krytycznego analizowania faktów klinicznych na rzecz opieki pielęgniarstwach. Został opracowany Katalog dokumentacji dydaktycznych w celu kształtowania umiejętności studentów w zakresie opisywania stanu zdrowia pacjenta w środowisku zamieszkania, środowisku pracy, środowisku nauki. Nauczyciele opracowali pakiet dydaktyczny zawierający wybór skal, kwestionariuszy, zakresów norm dla podstawowych parametrów diagnostycznych czy np. siatki centylowe do oceny rozwoju dzieci, który stwarza warunki do kształtowania wśród studentów pogłębionej analizy stanu zdrowia pacjentów. Pakiet dydaktyczny, podobnie jak wzór dokumentacji dydaktycznej są dostępne dla studentów kierunku pielęgniarstwo na platformie Wirtualnej Uczelni i wykorzystywane są do realizacji zajęć praktycznych i praktyk zawodowych. Opracowano również Katalog check-list dla każdego z pielęgniarstw specjalistycznych, wykorzystywany do oceny stopnia osiągnięcia zakładanych umiejętności zawodowych w czasie kształcenia praktycznego, ale również do samooceny ukształtowanych efektów przez studentów.

W programie studiów na ocenianym kierunku istnieje możliwość kształtowania efektów kształcenia w języku angielskim niezależnie od przewidzianej w programie formy ich kształtowania: wykłady, ćwiczenia, seminaria, zajęcia praktyczne, praktyki zawodowe. Studenci ocenianego kierunku w czasie ostatnich 3 lat studiowali w ramach programu Erasmus w Hiszpanii, Belgii, Słowenii i UK (łącznie 14 osób). W ocenianej jednostce studiowali studenci z Hiszpanii, Belgii, Włoch, łącznie 13 studentów. Nauczyciele uczestniczyli w wymianie międzynarodowej prowadząc zajęcia w Słowenii i UK (9 osób), a na kierunku wykłady prowadzili wykładowcy z Belgii, Hiszpanii, Słowenii i Turcji – 9 osób. O obszarze wymiany międzynarodowej w ramach programu Erasmus świadczą możliwości określone poprzez podpisane umowy współpracy. Uczelnia posiada potencjał do umiędzynarodowienia procesu kształcenia, jest do tego przygotowana,

Ocena spełnienia kryterium 1.5 z uwzględnieniem kryteriów od 1.5.1. do 1.5.9: wyróżniająco

Uzasadnienie oceny- przyjęty program kształcenia dla studiów I i II stopnia na kierunku

Pielęgniarstwo, profil praktyczny oraz organizacja i realizacja procesu kształcenia stwarzają możliwość osiągnięcia wszystkich zakładanych efektów kształcenia. Zakładane efekty kształcenia, przyjęte formy prowadzenia zajęć, stosowane metody dydaktyczne oraz metody weryfikacji efektów kształcenia zasługują na wyróżnienie. Analiza treści kształcenia wykazała ich spójność z zakładanymi efektami kształcenia oraz zapotrzebowaniem rynku pracy i obowiązującymi przepisami prawa. Metody kształcenia na ocenianym kierunku są różnorodne, dobrze dostosowane do charakteru realizowanego przedmiotu i umożliwiają osiągnięcie efektów kształcenia, zwłaszcza tych z kategorii umiejętności, które są niezbędne na rynku pracy. Czas trwania kształcenia na studiach stacjonarnych I stopnia wynosi 6 semestrów, a na studiach II stopnia stacjonarnych i niestacjonarnych 4 semestry. Umożliwia to realizację treści programowych oraz kierunkowych efektów kształcenia przedstawionych w opisie i zgodnych z Rozporządzeniem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 9 maja 2012r. w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów: lekarskiego, lekarsko-dentystycznego, farmacji, pielęgniarstwa i położnictwa. Punktacja ECTS jest zgodna ze standardem kształcenia na kierunku pielęgniarstwo.

Włączenie do programu studiów przedmiotów fakultatywnych umożliwia absolwentowi łatwiejsze poruszanie się na rynku pracy.

Student ma możliwość wyboru jednego z trzech przedmiotów fakultatywnych na studiach pierwszego stopnia zgodnie z obowiązującym standardem kształcenia (Język migowy lub Promocja zdrowia psychicznego lub Zakażenia szpitalne). Studenci mają również możliwość dobrowolnego uczestnictwa bezpłatnego w zajęciach z wychowania fizycznego.

W ramach studiów drugiego stopnia studenci dokonują wyboru przedmiotów w module Nauki w zakresie opieki specjalistycznej.

Uczelnia posiada potencjał do umiędzynarodowienia procesu kształcenia, jest do tego przygotowana.

1.6. Polityka rekrutacyjna umożliwia właściwy dobór kandydatów.

1.6.1 Zasady i procedury rekrutacji zapewniają właściwy dobór kandydatów do podjęcia kształcenia na ocenianym kierunku studiów i poziomie kształcenia w jednostce oraz uwzględniają zasadę zapewnienia im równych szans w podjęciu kształcenia na ocenianym kierunku.

1.6.2 Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się na ocenianym kierunku umożliwiają identyfikację efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów oraz ocenę ich adekwatności do efektów kształcenia założonych dla ocenianego kierunku studiów.

Rekrutacja na studia odbywa się za pomocą systemu elektronicznego. Prowadzona jest na podstawie Uchwały Senatu w sprawie warunków i trybu rekrutacji na studia w UM w Lublinie, przyjmowanej corocznie na rok przed danym rokiem akademickim, a także Uchwały Senatu w sprawie uprawnień laureatów olimpiad i konkursów.

Postępowanie rekrutacyjne prowadzi Wydziałowa Komisja Rekrutacyjna, powołana przez Dziekana, która weryfikuje listy kandydatów, ogłasza komunikaty o stanie rekrutacji na poszczególnych jej etapach i zatwierdza listy przyjętych kandydatów.

Warunki rekrutacji na studia I stopnia, kierunek pielęgniarstwo obejmują posiadanie przez kandydata świadectwa maturalnego. O przyjęciu na studia decyduje łączna liczba punktów uzyskana przez osoby ubiegające się z dwóch wskazanych przez Kandydata przedmiotów spośród następujących: biologia, chemia, fizyka z astronomią, matematyka, geografia, język obcy nowożytny, informatyka, wiedza o społeczeństwie.

Warunki rekrutacji na studia II stopnia, kierunek pielęgniarstwo obejmują posiadanie przez kandydata tytułu licencjata Pielęgniarstwa. O przyjęciu decyduje liczba punktów uzyskana przez osoby ubiegające się z ustnego egzaminu wstępnego w ramach którego można uzyskać maksymalnie 70 pkt. Egzamin obejmuje zagadnienia z zakresu pielęgniarstwa internistycznego, pediatrycznego i

chirurgicznego oraz zagadnienia prawno-etyczne w pielęgniarstwie.

W opinii studentów zasady rekrutacyjne zostały określone w sposób, który umożliwia dobór odpowiednio przygotowanych kandydatów na studia. Zasady rekrutacyjne zapewniają równe szanse w uzyskaniu możliwości podjęcia studiów oraz są sprawiedliwe i obiektywne. Informacje na temat procesu rekrutacji są powszechnie dostępne i wyczerpujące (strona internetowa uczelni, system elektroniczny). Studenci pozytywnie ocenili pracę jednostek uczelni odpowiedzialnych za proces rekrutacji (przede wszystkim w zakresie udzielania informacji o procesie rekrutacji).

Na ocenianym kierunku, który jest kierunkiem regulowanym, nie stosuje się zaliczenia efektów uczenia uzyskanych poza systemem studiów, co jest zgodne z zapisem § 3, pkt.1 Uchwały Nr CCCXC/2015 Senatu Uniwersytetu Medycznego w Lublinie z dnia 22 kwietnia 2015 roku w sprawie ustalenia zasad, warunków i trybu potwierdzania efektów uczenia się w Uniwersytecie Medycznym w Lublinie.

Ocena kryterium 1.6 - w pełni.

Uzasadnienie oceny - zasady i procedury rekrutacji zapewniają właściwy dobór kandydatów do podjęcia kształcenia na ocenianym kierunku studiów, na studiach I i II stopnia i uwzględniają zasadę zapewnienia równych szans.

1.7. System sprawdzania i oceniania umożliwia monitorowanie postępów w uczeniu się oraz ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia. *

1.7.1 Stosowane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia są adekwatne do zakładanych efektów kształcenia, wspomagają studentów w procesie uczenia się i umożliwiają skuteczne sprawdzenie i ocenę stopnia osiągnięcia każdego z zakładanych efektów kształcenia, w tym w szczególności umiejętności praktycznych i kompetencji społecznych niezbędnych na rynku pracy, na każdym etapie procesu kształcenia, także na etapie przygotowywania pracy dyplomowej i przeprowadzania egzaminu dyplomowego, w toku praktyk zawodowych, oraz w odniesieniu do wszystkich zajęć, w tym zajęć z języków obcych.

1.7.2 System sprawdzania i oceniania efektów kształcenia jest przejrzysty, zapewnia rzetelność, wiarygodność i porównywalność wyników sprawdzania i oceniania, oraz umożliwia ocenę stopnia osiągnięcia przez studentów zakładanych efektów kształcenia. W przypadku prowadzenia kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość stosowane są metody weryfikacji i oceny efektów kształcenia właściwe dla tej formy zajęć. *

Stosowane metody sprawdzania i oceniania efektów kształcenia wynikają z zapisów w Regulaminie Studiów UM w Lublinie.

Formami oceny stosowanymi w czasie weryfikacji efektów kształcenia są: egzamin ustny, egzamin pisemny, test, egzamin kliniczny, egzamin standaryzowany OSCE, esej, ocena 360°, obserwacja strukturalizowana wg check-list. Szczegółowy opis sposobów oceny efektów kształcenia zawarto w sylabusach przedmiotowych. Dokumentem potwierdzającym zaliczenie umiejętności i kompetencji społecznych jest Dziennik umiejętności praktycznych w zawodzie pielęgniarki. Kryteria oceny zawarte w Dzienniku odnoszą się do stosowanych zasad, sprawności, skuteczności, samodzielności wykonania czynności, komunikacji z pacjentem i postawy. W ocenie uwzględniono 4 poziomy realizacji efektu: poziom 1 oznacza obserwację w praktyce, poziom 4 – wykonanie samodzielne. Procedurę dyplomowania określa Regulamin studiów, Zarządzenie Nr 151/2014 Rektora Uniwersytetu Medycznego w Lublinie z dnia 15 grudnia 2014 roku w sprawie wprowadzenia procedury dyplomowania, Zarządzenie nr 23/2012 Rektora Uniwersytetu Medycznego z dnia 1 marca 2012 r. w sprawie wprowadzenia Regulaminu antyplagiatowego określającego zasady weryfikacji samodzielności wykonania pracy. Studia I stopnia na kierunku pielęgniarstwo kończą się egzaminem dyplomowym, składającym się z części teoretycznej i praktycznej, a przebieg dyplomowego egzaminu teoretycznego i praktycznego jest zaplanowany i udokumentowany. Egzamin dyplomowy, po złożeniu pracy dyplomowej, obejmuje sprawdzenie wiedzy i umiejętności praktycznych, a absolwent uzyskuje

dypłom licencjata pielęgniarstwa. Studia II stopnia na kierunku pielęgniarstwo kończą się egzaminem dyplomowym, składającym się z części teoretycznej i prezentacji pracy magisterskiej. Przebieg egzaminu jest zaplanowany i udokumentowany. Egzamin końcowy, po złożeniu pracy magisterskiej, obejmuje sprawdzenie wiedzy i umiejętności prezentowania wyników pracy naukowej, a absolwent uzyskuje dyplom magistra pielęgniarstwa. Na podstawie przedłożonych do wglądu przykładowych prac etapowych, Zespół Oceniający stwierdził, że egzaminacyjne i zaliczeniowe pytania oraz testy odpowiadają treściom kształcenia i weryfikują założone efekty kształcenia. Zakres pytań sprawdzających wiedzę i umiejętności jest zgodny z zapisami zawartymi w sylabusach przedmiotów. Kryteria oceny prac zaliczeniowych, egzaminacyjnych są opisane i stanowią podstawą zaliczenia tych przedmiotów.

W opinii studentów metody weryfikacji efektów kształcenia uwzględniają ich specyfikę.

ZO PKA dokonał oceny wylosowanych prac dyplomowych.

Analiza prac dyplomowych licencjackich wskazała, że prace te miały charakter kazuistyczny, co odpowiada zapisom standardów. Prace dyplomowe magisterskie miały charakter badawczy. Podlegały ocenie przez promotora i recenzenta, zgodnie z ustalonymi w Uczelni kryteriami. Oceny prac były zasadne i odzwierciedlały poziom prac.

Wszystkie analizowane prace dyplomowe spełniały wymagania stawiane pracom dyplomowym na określonym poziomie kształcenia.

Przyjęty w Uczelni system sprawdzania i oceniania efektów kształcenia został dobrany poprawnie, adekwatnie do rodzaju przedmiotu i treści programowych i pozwala zmierzyć stan wiedzy, umiejętności i kompetencje społeczne studentów. Szczegółowe wytyczne w tym zakresie opisane zostały w Regulaminie studiów, informacje znajdują się także w sylabusach poszczególnych przedmiotów. Wydział stosuje przejrzysty system oceny efektów kształcenia, umożliwiający weryfikację zakładanych celów i ocenę osiągania efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia; system ten jest powszechnie dostępny dla studentów. Nauczyciel akademicki dokonuje bieżącej analizy osiąganych przez studentów efektów kształcenia oraz weryfikacji założonych efektów kształcenia poprzez zastosowanie określonych w sylabusie form zaliczenia oraz obowiązującej skali ocen, jak też dokonuje dokumentacji przebiegu tego procesu w formie zaakceptowanej przez Wydziałową Komisję Jakości Kształcenia.

W opinii studentów są oni oceniani obiektywnie i sprawiedliwie. Zgodnie z przepisami regulaminu studenci otrzymują informację o wynikach egzaminu w terminie do siedmiu dni od daty egzaminu, w opinii studentów proces przekazywania informacji zwrotnej w zakresie wyników egzaminów jest prawidłowy. Studenci stwierdzili, że są informowani o terminach egzaminów oraz terminach egzaminów poprawkowych z wyprzedzeniem, co umożliwia odpowiednie przygotowanie się. Uczelnia nie prowadzi kształcenia na odległość.

Ocena spełnienia kryterium 1.7- wyróżniająco

Uzasadnienie oceny - przyjęty w Uczelni system sprawdzania i oceniania efektów kształcenia został dobrany poprawnie i bardzo starannie opracowany. Uwzględnia rodzaj i specyfikę przedmiotu i treści programowych i pozwala zmierzyć stan wiedzy, umiejętności i kompetencje społeczne studentów. Procedura weryfikacji efektów kształcenia prowadzona na kierunku pozwala na wielokrotne ocenianie efektów kształcenia z zakresu podstaw opieki pielęgniarstwa i z zakresu opieki specjalistycznej.

2. Liczba i jakość kadry naukowo-dydaktycznej zapewniają realizację programu kształcenia na ocenianym kierunku oraz osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia

Ocena spełnienia kryterium 2 – wyróżniająco

Uzasadnienie oceny w odniesieniu do kryterium 2:

W minimum kadrowym, w grupie samodzielnych nauczycieli akademickich jest 5 osób z prawem wykonywania zawodu pielęgniarki/pielęgniarsza i jednocześnie tytułem naukowym profesora (1 osoba) oraz ze stopniem naukowym doktora habilitowanego (4 osoby), co czyni tę kadrę unikatową w skali Polski.

Kadra dydaktyczna realizująca zajęcia zarówno na studiach I jak i II stopnia posiada ponadprzeciętne doświadczenie zawodowe potwierdzone stosownymi dokumentami i certyfikatami oraz bardzo duży dorobek naukowy.

Uczelnia prowadzi politykę kadrowa promującą rozwój zawodowy oraz naukowy pracowników. Uczelnia prowadzi system oceny pracy nauczycieli oparty o jasne i powszechnie znane kryteria.

Zalecenia w odniesieniu do kryterium 2.

Brak

2.1 Nauczyciele akademicy stanowiący minimum kadrowe posiadają dorobek naukowy, który zapewnia realizację programu studiów w obszarze wiedzy odpowiadającym obszarowi kształcenia, wskazanemu dla tego kierunku studiów, w zakresie jednej z dyscyplin naukowych, do których odnoszą się efekty kształcenia określone dla tego kierunku, lub doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią, związane z umiejętnościami wskazanymi w opisie efektów kształcenia dla tego kierunku. Struktura kwalifikacji nauczycieli akademickich stanowiących minimum kadrowe odpowiada wymogom prawa określonym dla kierunków studiów o profilu praktycznym, a ich liczba jest właściwa w stosunku do liczby studentów ocenianego kierunku. *

Uczelnia zgłosiła do minimum kadrowego 9 samodzielnych nauczycieli akademickich oraz 9 doktorów wymienionych w Załączniku nr 5 do niniejszego raportu, wszystkie te osoby stanowią minimum kadrowe na studiach pierwszego stopnia, natomiast minimum kadrowe na studiach drugiego stopnia stanowi 7 samodzielnych pracowników i 9 doktorów (wymienionych odpowiednio w poz. 1-2,4-8 oraz 10-18 wspomnianego Załącznika). Wszystkie osoby zaliczone do minimum kadrowego posiadają znaczący dorobek naukowy w obszarze nauk medycznych, nauk o zdrowiu i nauk o kulturze fizycznej, dziedziny nauk medycznych i nauk o zdrowiu. Ponadto, wszystkie osoby z minimum kadrowego posiadają prawo wykonywania zawodu pielęgniarki lub lekarza.

Skład minimum kadrowego odpowiada wymaganiom określonym w § 14 ust. 7 oraz § 15 ust. 1, a także § 8 ust. 1 pkt. 2 lit. d rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 3 października 2014 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów na określonym kierunku i poziomie kształcenia (Dz. U. z 2014 poz. 1370),

Ponadto spełnione są również zapisy § 13 pkt. 1 i 2 powyższego rozporządzenia.

Ocena spełnienia kryterium 2.1 - wyróżniająco

Uzasadnienie oceny - kwalifikacje samodzielnych nauczycieli akademickich wchodzących w skład minimum kadrowego czynią kadrę dydaktyczną unikatową w skali Polski, ponieważ w tej grupie jest 5 osób (czyli powyżej 50 %) z prawem wykonywania zawodu pielęgniarki i jednocześnie z tytułem profesora - 1 osoba i stopniem doktora habilitowanego - 4 osoby.

2.2 Dorobek naukowy, doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią oraz kompetencje dydaktyczne nauczycieli akademickich prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku są adekwatne do realizowanego programu i zakładanych efektów kształcenia. Zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym, w tym zajęcia warsztatowe, są prowadzone na ocenianym kierunku przez osoby, z których większość posiada doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią, odpowiadające zakresowi prowadzonych zajęć. W przypadku, gdy zajęcia realizowane są z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, kadra dydaktyczna jest przygotowana do prowadzenia zajęć w tej formie. *

Dorobek naukowy oraz doświadczenie zawodowe nauczycieli zdobyte poza uczelnią oraz

kompetencje dydaktyczne nauczycieli akademickich potwierdzone posiadaniem uprawnień pedagogicznych są zgodne z założeniami programu kształcenia i pozwalają na osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia. Zajęcia dydaktyczne na studiach I ° realizuje zespół nauczycieli akademickich wśród których jest 35 osób posiadających stopień doktora i legitymujących się prawem wykonywania zawodu pielęgniarki, natomiast na studiach II° w skład kadry dydaktycznej wchodzi 24 pielęgniarki ze stopniem doktora, co czyni kadrę dydaktyczną wysoce przygotowaną merytorycznie do prowadzenia zajęć dydaktycznych, jak też inicjowania kierunków rozwoju pielęgniarstwa.

Zajęcia dydaktyczne poświęcone kształtowaniu efektów kształcenia w obrębie nauk z zakresu podstaw opieki pielęgniarskiej i opieki specjalistycznej oraz zajęcia praktyczne prowadzą nauczyciele akademicy posiadający prawo wykonywania zawodu pielęgniarki oraz minimum roczną praktykę zawodową, zgodną z nauczaniem przedmiotem lub prowadzonymi zajęciami. Zajęcia związane z praktycznym przygotowaniem zawodowym (praktyki zawodowe) na kierunku o profilu praktycznym – kierunku pielęgniarstwo prowadzone są przez osoby posiadające doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią, adekwatne do prowadzonych zajęć. Pielęgniarki odpowiedzialne za te zajęcia mają ukończone kierunkowe studia wyższe i/lub specjalizację w dziedzinie, w której realizują zajęcia. W kształcenie praktyczne włączonych jest 90 pielęgniarek z wykazanim ponadprzeciętnym doświadczeniem zawodowym potwierdzonym uzyskanymi kwalifikacjami dodatkowymi.

Prawo wykonywania zawodu nauczycieli prowadzących zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe oraz dokumentacja potwierdzająca zdobyte doświadczenie zawodowe znajduje się w dokumentacji osobowej.

Nauczyciele przedmiotów kierunkowych współpracują z prowadzącymi praktyki w zakresie realizacji programu kształcenia i oceny postępów studentów w nabywaniu przez nich umiejętności zawodowych.

Nauczyciele uczestniczą w zorganizowanych formach kształcenia podyplomowego, w zjazdach, konferencjach, sympozjach krajowych i międzynarodowych. Nauczyciele publikują swoje osiągnięcia naukowe oraz są zaangażowani w działalność w organizacjach zawodowych i stowarzyszeniach naukowych.

Ocena spełnienia kryterium 2.2 – wyróżniająco

Uzasadnienie oceny - zajęcia dydaktyczne na studiach I ° realizuje zespół nauczycieli akademickich wśród których jest 35 osób posiadających stopień doktora i legitymujących się prawem wykonywania zawodu pielęgniarki, natomiast na studiach II° w skład kadry dydaktycznej wchodzi 24 pielęgniarki ze stopniem doktora, co czyni kadrę dydaktyczną wysoce przygotowaną merytorycznie do prowadzenia zajęć dydaktycznych, jak też inicjowania kierunków rozwoju pielęgniarstwa.

W kształcenie praktyczne włączonych jest 90 pielęgniarek z wykazanim ponadprzeciętnym doświadczeniem zawodowym potwierdzonym uzyskanymi kwalifikacjami dodatkowymi.

2.3 Prowadzona polityka kadrowa umożliwia właściwy dobór kadry, motywuje nauczycieli akademickich do podnoszenia kwalifikacji naukowych, zawodowych i rozwijania kompetencji dydaktycznych oraz sprzyja umiędzynarodowieniu kadry naukowo-dydaktycznej.

Uczelnia wspomaga rozwój zawodowy i naukowy nauczycieli stwarzając nauczycielom akademickim warunki do łączenia pracy dydaktycznej z prowadzeniem badań naukowych. Ponadto, Uczelnia wspiera nauczycieli w możliwości uczestnictwa w pracach grup eksperckich tworzonych w ramach struktur np. Departamentu Pielęgniarek i Położnych Ministerstwa Zdrowia czy Centrum Kształcenia Pielęgniarek i Położnych.

Uczelnia współpracuje z ośrodkami zagranicznymi w obszarze naukowym i dydaktycznym ułatwiając wymianę nauczycieli, co pozytywnie wpływa na ich rozwój naukowo-dydaktyczny i stwarza warunki do przenoszenia wybranych wzorców międzynarodowych do procesu badawczego i dydaktycznego. Uczelnia prowadzi ocenę pracy nauczyciela akademickiego zgodnie z wymogami prawa powszechnie obowiązującego. System ocen nauczycieli akademickich jest zróżnicowany ze względu na zajmowane stanowiska, oparty o jasne, jednoznaczne kryteria. Jest narzędziem do rangowania nauczycieli oraz na

tej podstawie wdrażania systemu nagród finansowych, czy tytułów honorowych np.: Złota Sowa za największą liczbę cytowań artykułów w danym roku. W Uczelni wdrożono program motywacji dla kadry naukowo-dydaktycznej w formie podwyżek proejakościowych.

Ponadto dobrą praktyką stymulującą nauczycieli do rozwoju stosowaną w Uczelni jest promowanie kształcenia i działalności naukowej poprzez finansowanie wyjazdów na konferencje, szkolenia zarówno krajowe, jak i zagraniczne oraz organizowanie konferencji z udziałem zagranicznych autorytetów z obszaru pielęgniarstwa. O skuteczności polityki kadrowej w zakresie rozwoju naukowego świadczą osiągnięte wyniki oraz tytuły i stopnie naukowe pielęgniarek zatrudnionych w uczelni.

Ocena spełnienia kryterium 2.3 – wyróżniająco

Uzasadnienie oceny – uczelnia prowadzi politykę kadrowa promującą rozwój zawodowy oraz naukowy pracowników. Uczelnia prowadzi system oceny pracy nauczycieli oparty o jasne i powszechnie znane kryteria.

3. Współpraca z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym w procesie kształcenia.

Ocena kryterium nr 3 - wyróżniająco

Uzasadnienie oceny w odniesieniu do kryterium 3

Jednostka skutecznie i aktywnie współpracuje z otoczeniem zewnętrznym i pracodawcami zarówno w procesie określania fakultatywnych efektów kształcenia, jak też weryfikacji i ocenie stopnia ich realizacji, a w szczególności w zakresie organizacji praktyk zawodowych i pozyskiwania kadry dydaktycznej posiadającej znaczne doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią. Działania te są także formalizowane w postaci długoterminowych umów z jednostkami, w których realizowane jest kształcenie praktyczne.

W Wydziale stosuje się bardzo dobrze opracowane oraz dostosowane do potrzeb kształcenia praktycznego kryteria doboru jednostek, w których to kształcenie jest realizowane.

Zalecenia w odniesieniu do kryterium 3

Brak

3.1 Jednostka współpracuje z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym, w tym z pracodawcami i organizacjami pracodawców, w szczególności w celu zapewnienia udziału przedstawicieli tego otoczenia w określaniu efektów kształcenia, weryfikacji i ocenie stopnia ich realizacji, organizacji praktyk zawodowych, a także w celu pozyskiwania kadry dydaktycznej posiadającej znaczne doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią. *

Akredytowana jednostka charakteryzuje się ścisłą, różnorodną i bardzo dobrą współpracą z interesariuszami zewnętrznymi w procesie kształcenia. Liczna kadra dydaktyczna, reprezentowana przez wielu dydaktyków będących jednocześnie praktykami, posiada aktualne i znaczące doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią. Wzorcowa organizacja praktyk zawodowych, włączanie pracodawców w procesy budowania oferty edukacyjnej oraz prowadzone działania analityczne na poziomie uczelni, ale dedykowane poszczególnym kierunkom znajdującym się w ofercie UM w Lublinie korzystnie wpływają na proces zapewniania jakości kształcenia. W szczególności należy podkreślić bardzo dobrą i skuteczną weryfikację efektów kształcenia w odniesieniu do zajęć praktycznych i praktyk zawodowych.

Warto podkreślić, że choć współpraca z interesariuszami zewnętrznymi nie zawsze jest formalizowana, to bez wątplenia w odniesieniu do określania efektów kształcenia, weryfikacji i oceny stopnia ich realizacji oraz organizacji praktyk zawodowych jest ona bardzo skuteczna.

Wydział Nauk o Zdrowiu współpracuje z otoczeniem społecznym i kulturalnym również poprzez organizowanie i uczestniczenie w takich przedsięwzięciach jak: Dzień Otwarty Uniwersytetu Medycznego w Lublinie, Piknik Naukowy Lubelskiego Festiwalu Nauki Piknik Medyczny, Piknik Rodzinny. Co roku studenci i absolwenci mogą brać udział w „Spotkaniach z Medycznym Rynkiem

Pracy”, uczestniczyć w warsztatach, szkoleniach, w spotkaniach z pracodawcami, które ułatwiają podjęcie decyzji o kierunku kariery zawodowej. WNoZ współpracuje także z Samorządem Pielęgniarek i Położnych w zakresie prowadzenia kursów i szkoleń dla pielęgniarek oraz opiniowania przez Samorząd programów przed- i podyplomowego kształcenia zawodowego. Badania naukowe prowadzone na kierunku pielęgniarstwo dotyczą m.in. praktyki zawodowej pielęgniarek i pozwalają objąć działaniami profilaktycznymi mieszkańców Lubelszczyzny.

Ocena spełnienia kryterium 3.1 - wyróżniająco

Uzasadnienie oceny - jednostka wyjątkowo skutecznie i aktywnie współpracuje z otoczeniem zewnętrznym i pracodawcami zarówno w procesie określania efektów kształcenia (niezależnie od ogólnych przepisów wyznaczających granice modyfikacji tych efektów), weryfikacji i ocenie stopnia ich realizacji, a w szczególności w zakresie organizacji praktyk zawodowych i pozyskiwania kadry dydaktycznej posiadającej znaczne doświadczenie zawodowe zdobyte poza uczelnią.

3.2 W przypadku prowadzenia studiów we współpracy lub z udziałem podmiotów zewnętrznych reprezentujących otoczenie społeczne, gospodarcze lub kulturalne, sposób prowadzenia i organizację tych studiów określa porozumienie albo pisemna umowa zawarta pomiędzy uczelnią a danym podmiotem. *

Jednostka odpowiedzialna za akredytowany kierunek prowadzi sformalizowaną współpracę z podmiotami zewnętrznymi, która obejmuje m.in. umowy z zakładami opieki zdrowotnej na realizację kształcenia praktycznego. W Wydziale stosuje się bardzo dobrze opracowane oraz dostosowane do potrzeb kształcenia praktycznego kryteria doboru jednostek, w których to kształcenie jest realizowane. Studenci wraz z podmiotami zewnętrznymi od 2015 roku realizują określone efekty kształcenia w ramach projektu: Program promocji zdrowia i profilaktyki chorób układu krążenia w powiecie janowskim „Weź sobie serce do serca” w ramach programu PL 131/2014 Ograniczanie społecznych nierówności w zdrowiu, finansowanego ze środków Norweskiego Mechanizmu Finansowego 2009-2014.

Ocena spełnienia kryterium 3.2.- wyróżniająco

Uzasadnienie oceny -Podpisane umowy pozwalają akredytowanej jednostce skutecznie osiągać założone efekty kształcenia i zapewniają wysoką jakość kształcenia praktycznego w warunkach rzeczywistych dla przyszłej pracy zawodowej. W Wydziale stosuje się bardzo dobrze opracowane oraz dostosowane do potrzeb kształcenia praktycznego kryteria doboru jednostek, w których realizowane jest to kształcenie.

4. Jednostka dysponuje infrastrukturą dydaktyczną umożliwiającą realizację programu kształcenia o profilu praktycznym i osiągnięcie przez studentów zakładanych efektów kształcenia

Ocena kryterium 4 – w pełni

Uzasadnienie oceny w odniesieniu do kryterium 4

Jednostka dysponuje infrastrukturą niezbędną do realizacji zaplanowanych efektów kształcenia przez wszystkich studentów i zapewnia bazę dydaktyczną do prowadzenia zajęć związanych z praktycznym przygotowaniem do zawodu na bardzo wysokim poziomie. Studenci pozytywnie opiniują infrastrukturę dydaktyczną uniwersytetu. W opinii studentów infrastruktura i wyposażenie jest adekwatne do wykorzystywanego w pracy zawodowej i pozwala na wykonywanie prac wynikających z programu studiów. Zasoby Biblioteki są wystarczające do potrzeb studentów i realizacji wszystkich zaplanowanych efektów kształcenia. System wypożyczeń działa prawidłowo.

Zalecenia w odniesieniu do kryterium 4

Brak

4.1 Liczba, powierzchnia i wyposażenie sal dydaktycznych, w tym laboratoriów ogólnych i specjalistycznych są dostosowane do potrzeb kształcenia na ocenianym kierunku, w tym do liczby studentów. Jednostka zapewnia bazę dydaktyczną do prowadzenia zajęć związanych z praktycznym przygotowaniem do zawodu, umożliwiającą uzyskanie umiejętności zgodnych z aktualnym stanem praktyki związanej z ocenianym kierunkiem studiów oraz dostęp studentów do laboratoriów w celu wykonywania prac wynikających z programu studiów. *

Uczelnia posiada strukturę organizacyjną umożliwiającą sprawną obsługę procesu dydaktycznego i dysponuje infrastrukturą zapewniającą warunki do prawidłowej realizacji celów i efektów kształcenia, tj. bazę dydaktyczną dostosowaną do specyfiki kierunku studiów oraz trybu studiowania, w tym:

a/ liczba i powierzchnia sal wykładowych, seminaryjnych, ćwiczeń, laboratoriów, pracowni specjalistycznych (pracowni umiejętności pielęgniarских) i komputerowych jest dostosowana do liczby studentów

b/ pomieszczenia dydaktyczne - sale wykładowe, / sale ćwiczeń i / lub seminaryjne wyposażone są w odpowiadający współczesnym wymogom sprzęt audiowizualny, komputerowy z odpowiednim oprogramowaniem i inny sprzęt dydaktyczny gwarantujący prawidłową realizację treści kształcenia i osiągnięcie efektów kształcenia

c/ pracownie specjalistyczne zaopatrzone są w odpowiednie wyposażenie, a liczba stanowisk jest adekwatna do powierzchni pomieszczenia i liczby studentów. Pracownie te obejmują: pracownie anatomii, fizjologii i biochemii; pracownie umiejętności pielęgniarских, pracownie informatyczne oraz pracownie nauki języków obcych.

Pomoc dydaktyczne stanowiące wyposażenie pracowni umiejętności pielęgniarских odpowiadają potrzebom kształcenia pielęgniarerek na poziomie studiów I stopnia, umożliwiając osiąganie efektów kształcenia w zakresie umiejętności na optymalnym poziomie oraz w warunkach lokalowych dostosowanych do liczby studentów, a liczba stanowisk pracy w pracowniach stwarza możliwości wielokrotnego powtórzenia ćwiczeni każdemu studentowi.

Uczelnia uwzględniając liczbę studentów zapewnia na studiach I stopnia na kierunku pielęgniarstwo odbywanie kształcenia praktycznego - zajęć praktycznych i praktyk zawodowych w podanych niżej jednostkach:

- oddziałach: internistycznym, chirurgicznym, pediatrycznym (niemowlęce, patologii noworodka), neurologicznym, psychiatrycznym, medycyny ratunkowej, intensywnej terapii, opieki długoterminowej, położniczym i ginekologicznym w wieloprofilowych szpitalach o zasięgu regionalnym,
- ośrodkach pielęgniarskiej opieki domowej, środowiskowej i szkolnej
- hospicjach.

oraz na studiach II stopnia na kierunku pielęgniarstwo odbywanie zajęć praktycznych i praktyk zawodowych w specjalistycznych przedsiębiorstwach podmiotu leczniczego i placówkach oświatowo-wychowawczych. Większość zajęć dydaktycznych realizowana jest w oparciu o własną bazę dydaktyczną, w tym szpitale kliniczne. Jednostka odpowiedzialna za akredytowany kierunek dysponuje bazą dydaktyczną do prowadzenia zajęć związanych z praktycznym przygotowaniem zawodowym na najwyższym poziomie, która pozwala na zgodne ze standardami i skuteczne osiąganie założonych efektów kształcenia. Ponadto pracodawcy współpracujący z Wydziałem udostępniają swoją bazę na potrzeby praktyk zawodowych. Uczelnia posiada dokumentację potwierdzającą zawarcie długoterminowych umów z podmiotami realizującym zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe nie będącym w strukturze uczelni.

Przez uczelnię zostały ustalone kryteria doboru zakładów opieki zdrowotnej i innych podmiotów prawnych realizujących praktyczną naukę zawodu, które uwzględniają osiągnięcie założonych celów i efektów kształcenia, obejmując w szczególności: rodzaj i zakres udzielanych świadczeń zdrowotnych, liczbę i kwalifikacje kadry pielęgniarskiej, urządzenie i wyposażenie jednostki opieki zdrowotnej, wyposażenie stanowisk pracy w sprzęt i materiały medyczne, niezbędne do kształtowania umiejętności praktycznych oraz ochrony przed zakażeniem, urazem i wypadkiem; prowadzenie działalności naukowo-badawczej; wdrażane przez podmiot programy zapewnienia jakości oraz

organizację warunków nauczania.

Infrastruktura Uczelni uwzględnia potrzeby osób niepełnosprawnych.

W opinii studentów baza dydaktyczna jest dostosowana do form zajęć, sale są wystarczająco duże, aby zapewnić studentom komfort uczestniczenia w zajęciach. W opinii studentów infrastruktura i wyposażenie jest adekwatne do wykorzystywanego w pracy zawodowej i pozwala na wykonywanie prac wynikających z programu studiów. Studenci pozytywnie oceniają infrastrukturę i wyposażenie instytucji, w których prowadzone są zajęcia praktyczne i praktyki (placówki medyczne w Lublinie). Planowane jest otwarcie Zintegrowanego Interdyscyplinarnego Centrum Symulacji Medycznej, które będzie przeznaczone do organizowania szkoleń w oparciu o symulacje medyczne z wykorzystaniem nowoczesnych narzędzi.

Ocena spełnienia kryterium 4.1. – w pełni

Uzasadnienie oceny – jednostka dysponuje infrastrukturą niezbędną do realizacji zaplanowanych efektów kształcenia przez wszystkich studentów i zapewnia bazę dydaktyczną do prowadzenia zajęć związanych z praktycznym przygotowaniem do zawodu na bardzo wysokim poziomie. Studenci pozytywnie opiniują infrastrukturę dydaktyczną uniwersytetu. W opinii studentów infrastruktura i wyposażenie jest adekwatne do wykorzystywanego w pracy zawodowej i pozwala na wykonywanie prac wynikających z programu studiów.

4.2 Jednostka zapewnia studentom ocenianego kierunku możliwość korzystania z zasobów bibliotecznych i informacyjnych, w tym w szczególności dostęp do lektury obowiązkowej i zalecanej w sylabusach, oraz do Wirtualnej Biblioteki Nauki. *

Uczelnia zapewnia dostęp do: zasobów Wirtualnej Biblioteki Nauki, biblioteki wyposażonej w księgozbiór związany z kierunkiem studiów pielęgniarstwo obejmujący aktualne pozycje wskazane jako literatura podstawowa i uzupełniająca dla poszczególnych przedmiotów realizowanych w ramach kierunku studiów, w liczbie egzemplarzy zapewniającej studentom swobodny dostęp; czytelnii wyposażonej w podręczny, aktualny księgozbiór związany z kierunkiem pielęgniarstwo oraz w odpowiednią do przewidywanej liczby studentów liczbę komputerów z dostępem do Internetu i specjalistycznych baz danych. Biblioteka jest zaopatrzona w zagraniczne czasopisma pielęgniarstwa w liczbie 320 tytułów z obszaru nauk o zdrowiu oraz podręczniki liczone w tysiącach egzemplarzy.

Studenci mogą korzystać z pełnego dostępu do zbiorów elektronicznych biblioteki oraz baz danych również poza siecią uniwersytecką poprzez system Proxy. Pracownicy biblioteki przygotowują zestawienia tematyczne dla potrzeb studentów.

Godziny otwarcia biblioteki i czytelnii umożliwiają korzystanie z księgozbioru studentom wszystkich form kształcenia.

Godziny otwarcia zostały dostosowane zarówno do potrzeb studentów stacjonarnych i niestacjonarnych, a także liczba stanowisk do samodzielnej pracy oraz stanowisk komputerowych jest wystarczająca dla liczby studentów Wydziału.

Ocena kryterium 4.2 – w pełni

Uzasadnienie oceny - zasoby Biblioteki są wystarczające do potrzeb studentów i realizacji wszystkich zaplanowanych efektów kształcenia. System wypożyczeń jest prawidłowy.

4.3 W przypadku, gdy prowadzone jest kształcenie na odległość, jednostka umożliwia studentom i nauczycielom akademickim dostęp do platformy edukacyjnej o funkcjonalnościach zapewniających co najmniej udostępnianie materiałów edukacyjnych (tekstowych i multimedialnych), personalizowanie dostępu studentów do zasobów i narzędzi platformy, komunikowanie się nauczyciela ze studentami oraz pomiędzy studentami, tworzenie warunków i narzędzi do pracy zespołowej, monitorowanie i ocenianie pracy studentów, tworzenie arkuszy egzaminacyjnych i testów

Uczelnia określiła przepisy dotyczące realizacji zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, jednak zasadniczo na kierunku pielęgniarstwo nie wykorzystuje się tej metody prowadzenia zajęć (z wyjątkiem zajęć z bloku humanistycznego, za pomocą której studenci m.in. otrzymują dodatkowe materiały; umieszczane są informacje o terminach zapisów na zajęcia/egzaminacje).

Platformę wymiany informacji nauczycieli i studentów o charakterze organizacyjnym stanowi Wirtualna Uczelnia, która oceniana jest jako funkcjonalne narzędzie wspomagające komunikację w relacji student-nauczyciel.

5. Jednostka zapewnia studentom wsparcie w procesie uczenia się i wchodzenia na rynek pracy

Ocena kryterium nr 5 – w pełni

Uzasadnienie oceny w odniesieniu do kryterium 5

Studenci otrzymują wsparcie dydaktyczne, naukowe i materialne z uwzględnieniem zasady równego i sprawiedliwego dostępu do oferowanych form wsparcia. Studenci są zadowoleni z oferowanych form wsparcia. Istnieje skuteczny system rozpatrywania skarg i wniosków. Zgodnie z przepisami wewnątrznie obowiązującymi zagwarantowane jest prawo do wnioskowania o indywidualizację procesu kształcenia. Na Wydziale jest możliwość podejmowania dodatkowej aktywności naukowej w ramach kół naukowych. Oferta programów stypendialnych przygotowana przez Wydział jest adekwatna do potrzeb studentów. Biuro Karier prowadzi dobrą politykę promocyjną swojej działalności. Studenci mają bliski kontakt ze środowiskiem zewnętrznym poprzez środowisko akademickie oraz dzięki spotkaniom i konferencjom organizowanym przez jednostkę. Na Wydziale działa samorząd studencki, który otrzymuje odpowiednie wsparcie do działania. Uczelnia dostosowuje infrastrukturę do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz wypożycza dodatkowy sprzęt specjalistyczny. Studenci niepełnosprawni mogą korzystać z dodatkowych zajęć oraz z pomocy psychologicznej. Uczelnia nie określiła przepisów dotyczących indywidualizacji zajęć dla osób niepełnosprawnych. Godziny pracy jednostek administracji utrudniają studentom załatwienie spraw administracyjnych, po analizie wyników ankiet dotyczącej oceny jakości obsługi studentów zostały wskazane sugerowane zmiany. Studenci mają zapewniony publiczny dostęp do informacji o programie kształcenia i procedurach toku studiów.

Zalecenia w odniesieniu do kryterium 5:

- sugeruje się rozważenie dołączenia właściwych przepisów dotyczących opłat za usługi edukacyjne do umowy zawieranej ze studentami (jako załącznik do umowy), aby studenci w chwili podpisywania umowy mieli pełny obraz wszystkich swoich praw i obowiązków, wynikających z umowy,
- zaleca się dookreślenie w przepisach wewnątrznie obowiązujących zasad indywidualizacji procesu kształcenia dla osób niepełnosprawnych,
- zaleca się zbadanie kwestii dotyczącej pracy jednostek administracyjnych oraz rozważenie wprowadzenia działań naprawczych na podstawie wcześniejszych badań oceny obsługi administracyjnej.

5.1 Pomoc dydaktyczna i materialna sprzyja rozwojowi zawodowemu i społecznemu studentów poprzez zapewnienie dostępności nauczycieli akademickich, pomoc w procesie uczenia się i skutecznym osiągnięciu zakładanych efektów kształcenia oraz zdobywaniu umiejętności praktycznych, także poza zorganizowanymi zajęciami dydaktycznymi. W przypadku prowadzenia kształcenia na odległość jednostka zapewnia wsparcie organizacyjne, techniczne i metodyczne w zakresie uczestniczenia w e-zajęciach. *

Nauczyciele akademicy i przedstawiciele władz Uczelni i Wydziału mają dyżury w wymiarze satysfakcjonującym studentów (2 godzin tygodniowo).

Studenci mogą ubiegać się o stypendium Rektora dla najlepszych studentów (zasady przyznawania tego stypendium są znane studentom oraz powszechnie dostępne; regulamin pomocy materialnej zamieszczony jest na stronie internetowej) oraz stypendium dla wybitnych studentów z własnego funduszu stypendialnego Uczelni.

System rozpatrywania skarg i wniosków studentów działa za pośrednictwem prowadzących zajęcia,

poza tym studenci mają możliwość otrzymania wsparcia od członków samorządu studenckiego i władz uczelni na dyżurach. Za pośrednictwem strony internetowej Uczelni (e-Skrzynka Postulatów i Wniosków) studenci mogą anonimowo zgłaszać uwagi i sugestie dotyczące wszelkich kwestii związanych ze studiowaniem.

Studenci mają możliwość otrzymania wymaganej przez prowadzących zajęcia literatury w bibliotece uczelni, mogą również w bibliotece zgłosić zapotrzebowanie na potrzebną literaturę.

Studenci wybitnie uzdolnieni mają możliwość wnioskować o indywidualizację procesu kształcenia zgodnie z przyjętym *Regulaminem studiów*. Studenci mogą również działać w studenckich kołach naukowych, których na wydziale jest 14. Studenckie koła naukowe inicjują wydarzenia naukowe oraz uczestniczą w konferencjach organizowanych przez pracowników naukowych oraz środowisko zawodowe.

Studenci mają możliwość wyboru promotora i tematu pracy dyplomowej.

Uczelnia określiła przepisy dotyczące realizacji zajęć dydaktycznych z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, jednak zasadniczo na kierunku pielęgniarstwo nie wykorzystuje się tej metody prowadzenia zajęć. Studenci wskazali, że realizują niekiedy zajęcia z bloku humanistycznego w ten sposób.

Uczelnia określiła *Regulamin przyznawania pomocy materialnej dla studentów i doktorantów Uniwersytetu Medycznego w Lublinie* (dalej: regulamin pomocy materialnej). Przepisy regulaminu są zgodne z przepisami powszechnie obowiązującymi. Zgodnie z Regulaminem przyznawania pomocy materialnej samorząd studencki może wnioskować o powołanie komisji stypendialnych i przekazanie jej uprawnień do przyznawania świadczeń. Na Wydziale świadczenia przyznaje Wydziałowa Komisja Stypendialna oraz Odwoławcza Komisja Stypendialna, których skład jest zgodny z art. 177 ust. 1-3 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym. Aktualny system przyznawania świadczeń jest skuteczny i wydajny. Podział Funduszu Pomocy Materialnej został dokonany zgodnie z wymogami ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym (art. 174 ust. 4 ustawy).

Samorząd studencki uczestniczy w tworzeniu wewnętrznie obowiązujących aktów prawnych, wzorów wniosków, itp.

W ramach Własnego Funduszu Stypendialnego Uniwersytetu Medycznego w Lublinie przyznawane są stypendia dla studentów rozpoczynających lub realizujących projekt naukowo – badawczy lub posiadających wybitne osiągnięcia naukowe.

Studenci mogą korzystać z czterech domów studenckich Uniwersytetu. W opinii studentów warunki mieszkania w domach studenckich są dobre.

Wewnętrznie obowiązujące akty prawne regulujące zasady pobierania opłat za usługi edukacyjne oraz przepisy dotyczące umów zawieranych ze studentami są zgodne z przepisami powszechnie obowiązującymi. Zgodnie z przepisami umowy wysokość opłat za usługi edukacyjne jest określona w odpowiednim zarządzeniu, które jednak nie jest załącznikiem do umowy, co jest niezgodne z art. 160a ust. 1 ustawy Prawo o szkolnictwie wyższym, zgodnie z którym wysokość opłat za usługi edukacyjne określa umowa między studentem a uczelnią.

Ocena spełnienia kryterium 5.1 - w pełni

Uzasadnienie oceny studenci otrzymują wsparcie dydaktyczne, naukowe i materialne z uwzględnieniem zasady równego i sprawiedliwego dostępu do oferowanych form wsparcia. Studenci są zadowoleni z oferowanych form wsparcia. Przepisy regulaminu pomocy materialnej są zgodne z przepisami powszechnie obowiązującymi. Istnieje skuteczny system rozpatrywania skarg i wniosków. Studenci mają możliwość indywidualizacji procesu kształcenia. Studenci mogą działać w ramach kół naukowych.

5.2 Jednostka stworzyła warunki do udziału studentów w krajowych i międzynarodowych programach mobilności, w tym poprzez organizację procesu kształcenia umożliwiającą wymianę krajową i międzynarodową.

Studenci mają możliwość udziału w krajowych i międzynarodowych programach mobilności studenckiej. Liczba studentów zainteresowanych programami mobilności studenckiej nieznacznie spada. Studenci jako przyczynę braku zainteresowania programami mobilności wskazali dużą ilość zajęć do zrealizowania w toku studiów. W ich opinii udział w programach mobilności jest

dotychczasowym, zbyt dużym obciążeniem. Uczelnia wprowadziła „Regulamin wymiany studentów i pracowników Uniwersytetu Medycznego w Lublinie w ramach programu Erasmus+”. Informacje na temat zasad rekrutacji na oferowane wyjazdy są powszechnie dostępne i znane, a także zapewniają sprawiedliwe i równe szanse uczestnictwa w wymianach, co potwierdzili studenci obecni na spotkaniu z ZO. Jednostka oferuje wyjazdy w ramach programu ERASMUS+ oraz w ramach umów bilateralnych zawieranych przez Uczelnię. Studenci pozytywnie oceniają pracę koordynatora programu ERASMUS+. W opinii studentów oferta programu mobilności jest adekwatna do potrzeb studentów kierunku pielęgniarstwo i w konsekwencji oceniają ją pozytywnie. Studenci powracający z programów mobilności są zobowiązani do uzupełnienia różnic programowych, o czym są informowani przed wyjazdem. Studenci otrzymują informację na temat możliwości udziału w programach mobilności studenckiej za pośrednictwem strony internetowej uczelni, profilu uczelni na portalu społecznościowym, podczas zajęć oraz podczas spotkań ze studentami, którzy uczestniczyli w wymianach, a także w publikacjach wydawanych dla studentów, np. kalendarze dla studentów pierwszego roku.

Ocena spełnienia kryterium 5.2. w pełni

Uzasadnienie oceny - jednostka uczestniczy w programie wymiany ERASMUS+. Wydział prowadzi dobrą politykę informacyjną w zakresie programów mobilności studenckiej. Studenci pozytywnie oceniają funkcjonowanie programu oraz ofertę programów stypendialnych, przygotowaną przez Wydział.

5.3 Jednostka wspiera studentów ocenianego kierunku w kontaktach z otoczeniem społecznym, gospodarczym lub kulturalnym oraz w procesie wchodzenia na rynek pracy, w szczególności współpracując z instytucjami działającymi na tym rynku. *

Uniwersytet Medyczny w Lublinie oraz Wydział Nauk o Zdrowiu w sposób różnorodny wspierają studentów ocenianego kierunku w procesie wchodzenia na rynek pracy.

Warto wyróżnić kilka dobrych praktyk, które stawiają UM w Lublinie wśród liderów w zakresie oferty wsparcia dla studentów w przedmiotowym procesie:

- Dział Jakości Kształcenia UM wspólnie z organizacjami studenckimi dwukrotnie zorganizował (w 2014 i 2015 roku) i przeprowadził wydarzenia „Spotkania z Medycznym Rynkiem Pracy”, w ramach których studenci UM mogli spotkać się w ramach szkoleń, warsztatów i paneli dyskusyjnych z ekspertami ds. rynku pracy, przedstawicielami różnych instytucji i organizacji branżowych oraz pracodawcami w celu pozyskania wiedzy przydatnej w procesie wchodzenia na rynek pracy. Niektóre ze spotkań były adresowane bezpośrednio do studentów akredytowanego kierunku.

- W ramach projektu pt. „MEDFUTURE – Medyczne zawody przyszłości” realizowanego dzięki środkom z EFS (POKL, Priorytet IV Szkolnictwo wyższe i nauka, Działanie 4.3 Wzmocnienie potencjału dydaktycznego uczelni w obszarach kluczowych w kontekście celów Strategii Europa 2020) została m.in. przeprowadzona kompleksowa i wielowymiarowa analiza, mająca uzyskać pogłębioną wiedzę na temat obecnej sytuacji na rynku pracy w zawodach medycznych. W ramach badania wykorzystano różnorodne techniki badawcze oraz uwzględniono udział różnorodnych respondentów (głównie pracodawców z branży medycznej, ale także studentów i ekspertów branżowych). Wyniki badań oraz wnioski i rekomendacje zostały przedstawione w raporcie w sposób bardzo użyteczny dla akredytowanego kierunku. Ponadto wśród zadań realizowanych w ramach projektu znalazły się m.in. zajęcia dla studentów (głównie praktyczne, w tym dedykowane studentom akredytowanego kierunku), indywidualne programy opieki merytorycznej oraz warsztaty dla studentów obejmujące tematykę rynku pracy w branży medycznej. W ramach konferencji zamykającej projekt odbyła się także dyskusja na temat potrzeb medycznego rynku pracy z udziałem interesariuszy zewnętrznych.

Pewnym ograniczeniem dla skutecznego, a przede wszystkim efektywnego wsparcia kierowanego do studentów akredytowanego kierunku jest jednak ich stosunkowo niewielki udział w niektórych dedykowanym im inicjatywach. Wynika to w głównej mierze (wskazali na to sami studenci) z obciążeń programowych i licznych obowiązków, jakie wiążą się ze studiowaniem kierunku.

Zadania Biura Karier obejmują także prowadzenie działalności informacyjnej w zakresie ofert pracy i praktyk, organizację warsztatów w zakresie umiejętności miękkich (np. Komunikacja z trudnym pacjentem; Jak radzić sobie ze stresem), a także utrzymywanie kontaktów z absolwentami (w tym

prowadzenie działalności związanej z badaniem zawodowych losów absolwentów – ankietyzacja), weryfikację wyników, sporządzanie raportów na temat oceny przez absolwentów oferty edukacyjnej Wydziału. Swoją działalność Biuro Karier promuje poprzez kanały informacyjne uczelni (strona internetowa, profil na portalu społecznościowym), na zajęciach, oraz poprzez materiały promocyjne. Studenci nie korzystają jednak z oferty Biura Karier, ze względu na dużą ilość zajęć.

Uczelnia wspiera działania studentów na rzecz nawiązywania współpracy z otoczeniem społecznym i kulturalnym, m.in. inicjatywy członków studenckich kół naukowych, zarówno poprzez dofinansowanie projektów studenckich, jak i pomocy w nawiązywaniu współpracy. Dzięki działalności w ramach kół naukowych studenci mają możliwość wejścia na oddziały, które na co dzień są dla nich niedostępne. Oprócz licznych konferencji organizowanych przez jednostkę studenci mają możliwość nawiązywania kontaktu ze środowiskiem medycznym poprzez kontakty prowadzących zajęcia. Studenci mają również możliwość uczestniczenia w spotkaniach osób wizytujących uczelnię z uczelni partnerskich.

Na wydziale działa samorząd studencki. Samorząd prowadzi przede wszystkim działalność w zakresie przygotowania wydarzeń kulturalnych oraz opiniuje akty wewnętrznie obowiązujące dotyczące pomocy materialnej oraz procesu kształcenia. Uczestniczy w procesie przyznawania świadczeń pomocy materialnej. Członkowie samorządu pozytywnie ocenili możliwość współpracy z władzami wydziału i uczelni.

Ocena spełnienia kryterium 5.3 - wyróżniająco.

Uzasadnienie oceny - współpraca z interesariuszami zewnętrznymi (pracodawcami) oraz wewnętrznymi (jednostki uczelniane) pozwala na wszechstronne i skuteczne wsparcie studentów w procesie wchodzenia na rynek pracy. W szczególności należy wyróżnić tu różnorodne działania związane z aktywności Działu Jakości Kształcenia i Biura Karier, które prowadzi działalność w zakresie gromadzenia i udostępniania informacji dotyczących ofert pracy, organizacji spotkań z potencjalnymi pracodawcami, organizacji szkoleń z umiejętności miękkich, a także utrzymywania kontaktów z absolwentami. Biuro Karier prowadzi dobrą politykę promocyjną swojej działalności. Studenci mają bliski kontakt ze środowiskiem zewnętrznym poprzez środowisko akademickie oraz dzięki spotkaniom i konferencjom organizowanym przez jednostkę. Na Wydziale działa samorząd studencki, który otrzymuje odpowiednie wsparcie do działania.

5.4 Jednostka zapewnia studentom niepełnosprawnym wsparcie dydaktyczne i materialne, umożliwiające im pełny udział w procesie kształcenia.

Studenci niepełnosprawni mogą korzystać z pomocy Pełnomocnika Rektora ds. Studentów Niepełnosprawnych, którego zadaniem jest udzielanie wsparcia oraz pomoc w indywidualnych problemach studentów niepełnosprawnych. Zgodnie z przepisami Regulaminu studiów, Uczelnia podejmuje działania w zakresie dostosowania infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych, np. windy w budynkach uczelni, sanitariaty. Studenci mogą korzystać z dodatkowych zajęć rehabilitacyjnych na pływalni. W ramach inkubatora naukowo – dydaktycznego, studenci mogą korzystać z dostępnego do wypożyczenia sprzętu (powiększalniki kieszonkowe, aparaty słuchowe). W Bibliotece studenci mogą korzystać z oprogramowania powiększającego – udźwiękowiającego oraz z komputerów dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych. Studenci mogą korzystać z porad psychologicznych. Studenci niepełnosprawni mogą otrzymać stypendium specjalne dla osób niepełnosprawnych. Studenci kierunku pielęgniarstwo stwierdzili, iż obecnie na tym kierunku nie studiuje osoby niepełnosprawne, jednakże posiadają wiedzę na temat wsparcia udzielanego osobom niepełnosprawnym studiującym na uczelni. Regulamin studiów nie określa trybu indywidualizacji zajęć dla potrzeb studentów niepełnosprawnych (w opinii Pełnomocnika Rektora ds. Studentów Niepełnosprawnych studenci niepełnosprawni nie wnoszą o indywidualizację trybu zajęć). Zgodnie z par. 2 Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 25 września 2014 r. w sprawie *warunków, jakim muszą odpowiadać postanowienia regulaminu studiów w uczelniach regulamin studiów powinien określać sposób dostosowania organizacji i właściwej realizacji procesu dydaktycznego do szczególnych potrzeb studentów będących osobami niepełnosprawnymi, w tym dostosowania warunków odbywania studiów do rodzaju niepełnosprawności*. Dlatego zaleca się uzupełnienie Regulaminu studiów.

Ocena spełnienia kryterium 5.4 -w pełni

Uzasadnienie oceny - w Uczelni został powołany Pełnomocnik Rektora ds. Studentów Niepełnosprawnych, który wpiera studentów w indywidualnych sprawach. Uczelnia dostosowuje infrastrukturę do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz wypożycza dodatkowy sprzęt specjalistyczny. Studenci niepełnosprawni mogą korzystać z dodatkowych zajęć oraz z pomocy psychologicznej. Uczelnia nie określiła przepisów dotyczących indywidualizacji zajęć dla osób niepełnosprawnych.

5.5 Jednostka zapewnia skuteczną i kompetentną obsługę administracyjną studentów w zakresie spraw związanych z procesem dydaktycznym oraz pomocą materialną, a także publiczny dostęp do informacji o programie kształcenia i procedurach toku studiów.

Studenci obecni podczas spotkania zwrócili uwagę, że godziny pracy jednostek administracji nie są dostosowane do ich potrzeb, ponieważ mając na uwadze liczbę godzin, które spędzają na zajęciach, nie są w stanie załatwić swoich spraw administracyjnych. Zgodnie z wynikami raportu oceny jakości obsługi studentów z 2014 roku (wyniki raportu dla Wydziału Nauk o Zdrowiu zostały przygotowane dla każdego kierunku oddzielnie), 22% studentów kierunku pielęgniarstwo wskazało, że dni i godziny otwarcia dziekanatu uniemożliwiają im załatwienia sprawy, ponieważ pokrywają się one z planem zajęć oraz praktykami zawodowymi. Autorzy raportu w ramach działań naprawczych zaproponowali możliwość przedłużenia pracy dziekanatów po godzinie 15 jednego dnia w tygodniu lub skonstruowanie zajęć w taki sposób, aby studenci podczas przerw mogli załatwić sprawy administracyjne.

W opinii obecnych na spotkaniu studentów pracownicy dziekanatów podają nierzetelne i nieaktualne informacje (dotyczące nieaktualnego stanu prawnego); opinii tej nie potwierdza jednak wcześniej przytoczony raport, zgodnie z którym 95% studentów, którzy brali udział w ankiecie odpowiedziało, że informacje podawane przez pracowników dziekanatu są aktualne i rzetelne.

Studenci mają zapewniony publiczny dostęp do informacji o programie kształcenia i procedurach toku studiów. Pięćdziesiąt cztery procent studentów biorących udział we wspomnianej powyżej ankiecie stwierdziło, że informacje na stronie dziekanatu są wystarczające, co potwierdzili obecni na spotkaniu studenci. Studenci pozytywnie ocenili pracę jednostek odpowiadających za proces przyznawania świadczeń materialnych oraz terminowość wypłat stypendiów. W procesie przyznawania świadczeń stosuje się odpowiednio przepisy kodeksu postępowania administracyjnego (zasada instancyjności, załatwienie sprawy poprzez wydanie decyzji).

Ocena spełnienia kryterium 5.5 - znacząco

Uzasadnienie oceny - godziny pracy jednostek administracji utrudniają w opinii studentów załatwienie spraw administracyjnych. Po analizie wyników ankiet dotyczącej oceny jakości obsługi studentów zostały wskazane sugerowane zmiany. Studenci mają zapewniony publiczny dostęp do informacji o programie kształcenia i procedurach toku studiów.

6. W jednostce działa skuteczny wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia zorientowany na ocenę realizacji efektów kształcenia i doskonalenia programu kształcenia oraz podniesienie jakości na ocenianym kierunku studiów

Ocena kryterium 6 – wyróżniająco

Uzasadnienie oceny w odniesieniu do kryterium 6

W Uczelni wprowadzono wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia, Struktura systemu jest jasna, podział obowiązków klarowny. System jest w umiarkowanym stopniu sformalizowany, ale jest bardzo efektywny, kompleksowy, o czym świadczą oceny pozostałych kryteriów.

Mimo braku formalnej procedury przeglądu i doskonalenia programów kształcenia, programy kształcenia są na bieżąco oceniane, przede wszystkim pod kątem przydatności realizowanych efektów kształcenia dla rynku pracy. Dokonywane jest to w efekcie bardzo dobrej, chociaż niesformalizowanej współpracy z przedstawicielami rynku pracy i organizacji zawodowych oraz

na podstawie opinii studentów. Na bieżąco również dokonywane są przeglądy stosowanych metod dydaktycznych w celu optymalnej realizacji zaplanowanych efektów kształcenia. Uczelnia dokonuje monitorowania stopnia osiągnięcia efektów kształcenia w oparciu o zróżnicowane metody.

Uczelnia prawidłowo określiła metody weryfikacji efektów kształcenia w odniesieniu do specyfiki efektów kształcenia. Zasady weryfikacji są sformalizowane poprzez zarządzenie Rektora. Metody weryfikacji kształcenia praktycznego wraz z kryteriami ocen zawarte są w „Dzienniczku umiejętności praktycznych w zawodzie pielęgniarki”, który może stanowić przykład dobrych praktyk. Zasady dyplomowania określa odpowiednie zarządzenie Rektora. Pozostałe zasady weryfikacji efektów kształcenia i oceniania studentów zawarte są w regulaminie studiów. W Uczelni stosuje się procedurę antyplagiatową.

Uczelnia w sposób bardzo kompleksowy monitoruje losy własnych absolwentów, a także sytuacje na rynku pracy w zawodach medycznych.

Polityka kadrowa nastawiona jest na jak najwyższą jakość kształcenia. Realizowane to jest poprzez obsadzanie stanowisk w procedurze konkursowej, wspieranie rozwoju zawodowego i naukowego kadry, a także prowadzenie systematycznej aktywności oceniająco- doradczej, tj. hospitacji zajęć, oceny całościowej pracownika uwzględniającej ocenę tego pracownika dokonywaną przez studentów. Uczelnia monitoruje także jakość obsługi administracyjnej i warunki studiowania oraz jakość staży i praktyk zawodowych.

Uczelnia dokonuje kompleksowej i regularnej ankietyzacji studentów dotyczącej oceny nauczycieli akademickich, prowadzonych przez tych nauczycieli zajęć oraz infrastruktury dydaktycznej. Opracowanie wyników ankiety, publiczny dostęp do informacji oraz zasady projektowania działań naprawczych reguluje rozporządzenie Rektora UM w Lublinie. Wyniki badania opinii studentów stanowią przesłankę do doskonalenia jakości kadry dydaktycznej i modyfikacji programów kształcenia oraz metod/narzędzi weryfikacji efektów kształcenia.

Uczelnia w sposób ciągły monitoruje bazę kształcenia teoretycznego i praktycznego. Opracowano system zgłaszania potrzeb dotyczący infrastruktury oraz zasobów bibliotecznych. Studenci mają możliwość zgłaszania uwag do infrastruktury.

Jednostka prawidłowo gromadzi, analizuje i wykorzystuje informacje pochodzące z badań jakości kształcenia.

Uczelnia upowszechnia informacje dotyczące jakości kształcenia wykorzystując wszelkie dostępne możliwości.

ewaluacja skuteczności wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia dokonywana jest na bieżąco. System jest efektywny, o czym świadczą wyniki oceny jakości kształcenia.

Zalecenia w odniesieniu do kryterium 6

Zaleca się zwiększenie udziału studentów w organach kolegialnych uczelni.

6.1 Jednostka, mając na uwadze politykę jakości, wdrożyła wewnętrzny system zapewniania jakości kształcenia umożliwiający systematyczne monitorowanie, ocenę i doskonalenie realizacji procesu kształcenia na ocenianym kierunku studiów, w tym w szczególności ocenę stopnia realizacji zakładanych efektów kształcenia i okresowy przegląd programów studiów mający na celu ich doskonalenie, przy uwzględnieniu: *

- 6.1.1 projektowania efektów kształcenia i ich zmian oraz udziału w tym procesie interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, *
- 6.1.2 monitorowania stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia na wszystkich rodzajach zajęć i na każdym etapie kształcenia, w tym w procesie dyplomowania,
- 6.1.3 weryfikacji osiągniętych przez studentów efektów kształcenia na każdym etapie kształcenia i wszystkich rodzajach zajęć, w tym zapobiegania plagiatom i ich wykrywania, *

- 6.1.4 zasad, warunków i trybu potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów,
- 6.1.5 wykorzystania wyników monitoringu losów zawodowych absolwentów do oceny przydatności na rynku pracy osiągniętych przez nich efektów kształcenia, *
- 6.1.6 kadry prowadzącej i wspierającej proces kształcenia na ocenianym kierunku studiów, oraz prowadzonej polityki kadrowej, *
- 6.1.7 wykorzystania wniosków z oceny nauczycieli akademickich dokonywanej przez studentów w ocenie jakości kadry naukowo-dydaktycznej,
- 6.1.8 zasobów materialnych, w tym infrastruktury dydaktycznej oraz środków wsparcia dla studentów,
- 6.1.9 sposobu gromadzenia, analizowania i dokumentowania działań dotyczących zapewniania jakości kształcenia,
- 6.1.10 dostępu do informacji o programie i procesie kształcenia na ocenianym kierunku oraz jego wynikach.

Uczelniany system zapewnienia jakości kształcenia w Uczelni został wprowadzony w 2008 roku (uchwała Senatu nr CXCVI/2008). Obecnie obowiązująca struktura i zasady funkcjonowania systemu została wprowadzona uchwałą Senatu UM w Lublinie nr XXX/2012 z dnia 12 grudnia 2012r. Zadania uczelnianego systemu zapewnienia jakości kształcenia realizują: Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia oraz Wydziałowe Komisje ds. Jakości Kształcenia. Odpowiednio Rektor i Dziekan powołują Pełnomocników ds. Jakości Kształcenia, którzy stoją na czele Zespołów. W skład obu zespołów zostali powołani studenci (delegowani przez samorząd studencki).

Studenci zostali powołani w skład Rady Wydziału, jednak nie zostało spełnione wymaganie określone w art. 67 ust. 4 ustawy Prawo o szkolnictwie, tj. procent udziału studentów i doktorantów w Radzie wynosi 13,(63)% - na podstawie listy obecności z dnia 24 listopada 2015 r. Studenci zostali powołani w skład Senatu, jednak nie zostało spełnione wymaganie określone w art. 61 ust. 3 ustawy Prawo o szkolnictwie, tj. procent udziału studentów i doktorantów w Senacie wynosi 17,(39)% - na podstawie listy obecności z dnia 9 grudnia 2015 r.

Efekty kształcenia realizowane na studiach I stopnia na kierunku pielęgniarstwo zawarte są w standardach kształcenia stanowiących załącznik nr 4 do rozporządzenia MNiSW z dnia 9 maja 2012 r, w sprawie standardów kształcenia dla kierunków studiów: lekarskiego, lekarsko-dentystycznego, farmacji, pielęgniarstwa i położnictwa (Dz. U 2012, poz. 631). W przypadku studiów II stopnia, standard przewiduje 625 godz. do dyspozycji Uczelni. Efekty kształcenia realizowane w ramach tych godzin zostały sformułowane przez Uczelnię. Matryca efektów kształcenia wskazuje, na jakim przedmiocie są one osiąmane. Zasady projektowania programów kształcenia zawarte są w Uchwale Senatu UM w Lublinie nr CCCXCII/2012 z dnia 29 lutego 2012 r. w sprawie ustalenia wytycznych dla Rad Wydziałów w zakresie uchwalania programów kształcenia i planów studiów na studiach I i II stopnia oraz jednolitych studiach magisterskich prowadzonych w Uniwersytecie Medycznym w Lublinie. Każdy przedmiot opisany jest w sylabusie, którego wzór określa powyżej opisana uchwała. Zawiera ona także zasady odnoszenia metod weryfikacji do poszczególnych klas efektów kształcenia, odnoszenia efektów kształcenia kierunkowych do efektów obszarowych, przyporządkowania efektów kształcenia kierunkowych do poszczególnych form zajęć oraz wzór matrycy pokrycia efektów kształcenia.

Efekty kształcenia dla dodatkowej oferty programowej przygotowywane są przez Wydziałowe Rady Programowe dla poszczególnych kierunków, w skład których wchodzi interesariusze wewnętrzni (studenci wyższych lat posiadający doświadczenie) oraz nauczyciele, przede wszystkim stanowiący minimum kadrowe. Interesariusze zewnętrzni nie wchodzi w skład Rady Programowej. Uczelnia jest obecnie w trakcie powoływania Rady Pracodawców, której zadaniem miałyby być między innymi doradztwo w zakresie pożądanym u absolwentów kompetencji. Mimo braku formalnej współpracy z pracodawcami, na kierunku odbywają się tzw. spotkania mentorów (pracodawców: pielęgniarzek naczelnich, przedstawicieli organizacji zawodowych, specjalistów wojewódzkich), które służą wymianie doświadczeń i są miejscem dyskusji nad najbardziej obecnie pożądanymi kwalifikacjami.

Należy jednak zauważyć, że prawo wykonywania zawodu pielęgniarki/pielęgniarsza otrzymuje się po ukończeniu studiów I stopnia na tym kierunku. Absolwentem tego poziomu kształcenia jest pielęgniarka ogólna, która później uzyskuje specjalizację w ramach kształcenia podyplomowego. Ponadto, kierunek pielęgniarstwo jest kierunkiem regulowanym i wpływ pracodawców na program kształcenia, w tym efekty kształcenia jest na studiach I stopnia bardzo ograniczony.

Sformułowane dla kierunku efekty kształcenia zatwierdza Senat Uczelni po potwierdzeniu prawidłowości ich przygotowania pod względem formalnym przez kierowników poszczególnych dziekanatów oraz pod względem merytorycznym przez osoby przygotowujące program i Dziekana oraz po analizie protokołu z posiedzenia Wydziałowej Rady Programowej i Senackiej Komisji ds. Dydaktyki.

Ewentualne modyfikacje programu kształcenia na wizytowanym kierunku dotyczą przede wszystkim metod realizacji efektów kształcenia i zatwierdzane są przez Radę Wydziału z uwzględnieniem opinii interesariuszy wewnętrznych (Samorząd Studentów) oraz interesariuszy zewnętrznych (Pielęgniarki Naczelne, OIPiP, PTP, Konsultant Krajowy w Dziedzinie Pielęgniarstwa).

Nie ma formalnej procedury przeglądów programów kształcenia, Są one jednak dokonywane na bieżąco przez nauczycieli odpowiedzialnych za przedmiot w porozumieniu z Radami Programowymi i Wydziałową Komisją ds. Jakości Kształcenia. Należy podkreślić, że w przeglądach programów kształcenia bierze się pod uwagę opinie studentów wyrażane w ankiecie studenckiej. Dla lepszej informacji uzyskiwanej od studentów rozdzielono jednolitą przedtem ankietę studencką na dwie odrębne ankiety: w jednej studenci oceniają nauczycieli akademickich, a w drugiej program kształcenia, w tym efekty kształcenia.

Monitorowanie stopnia osiągnięcia zakładanych efektów kształcenia ma charakter ciągły i odbywa się z udziałem Uczelnianego Zespołu ds. Jakości Kształcenia, Wydziałowych Komisji ds. Jakości Kształcenia, koordynatora kierunku pielęgniarstwo oraz koordynatora kształcenia praktycznego. Monitorowanie stopnia osiągnięcia efektów kształcenia obejmuje rewizje programu kształcenia, między innymi pod względem zgodności z przepisami prawa powszechnie obowiązującego, analizę sylabusów, w tym metod weryfikacji, hospitacje zajęć i weryfikacje prac dyplomowych. Zasady hospitacji zajęć określa Zarządzenie Nr22/2015 Rektora Uniwersytetu Medycznego w Lublinie z dnia 7 kwietnia 2015 roku w sprawie wprowadzenia procedury hospitacji zajęć dydaktycznych oraz Zarządzenie Nr 16/2013 Rektora Uniwersytetu Medycznego w Lublinie z dnia 19 lutego 2013 roku w sprawie wprowadzenia ankiet dotyczących procesu kształcenia i zasad hospitacji zajęć dydaktycznych.

Od 3 lat dokonywane są coroczne zestawienia i analizy ocen uzyskiwanych w sesjach egzaminacyjnych zimowej i letniej. Zestawienia ocen dokonuje Dział Jakości Kształcenia. Analiza zestawienia ocen przeprowadzana jest na poziomie poszczególnych jednostek i tam też podejmowane są stosowne działania w przypadku znacznego odsetka ocen bardzo dobrych lub słabych.

Każdego roku organizowane są również spotkania z koordynatorami kształcenia praktycznego na których dyskutowane są kryteria ocen stosowane w tej części kształcenia.

Studenci mogą wziąć udział w badaniu ankietowym dotyczącym oceny staży i praktyk zawodowych. Ocena przebiegu procesu dydaktycznego obejmuje prezentacje wyników oceny na posiedzeniach Senatu i Rad Wydziału, w których uczestniczą przedstawiciele studentów.

Analiza i monitorowanie stopnia osiągania efektów kształcenia dokonywana jest także na podstawie analizy odsiewu oraz danych pochodzących z analizy losów absolwentów.

Weryfikacja efektów kształcenia prowadzona jest na każdym etapie kształcenia. Forma i warunki zaliczenia przedmiotu są określane w przewodniku/sylabusie. Weryfikacji osiągniętych przez studentów efektów kształcenia dokonuje nauczyciel akademicki. W uchwale Senatu UM w Lublinie nr CCCXCII/2012 z dnia 29 lutego 2012 r. w sprawie ustalenia wytycznych dla Rad Wydziałów w zakresie uchwalania programów kształcenia i planów studiów na studiach I i II stopnia oraz jednolitych studiach magisterskich prowadzonych w Uniwersytecie Medycznym w Lublinie znajduje się wzór przyporządkowania metod weryfikacji do poszczególnych efektów z uwzględnieniem specyfiki efektów. System oceniania prac egzaminacyjnych, zaliczeniowych i projektowych jest zawarty w Regulaminie studiów. Weryfikacja efektów z obszaru wiedzy, umiejętności oraz

kompetencji społecznych prowadzona jest przy użyciu obiektywnych i porównywalnych metod/narzędzi. W trakcie praktyk weryfikowane są efekty w zakresie umiejętności i kompetencji społecznych. Ich poziom i jakość ocenia opiekun praktyk/nauczyciel akademicki na podstawie kryteriów zawartych w „Dzienniczku umiejętności praktycznych w zawodzie pielęgniarki”. Końcowa weryfikacja efektów kształcenia z zakresu wiedzy i umiejętności pielęgniarskich odbywa się w formie egzaminu dyplomowego, który składa się z części teoretycznej i praktycznej. Zasady dyplomowania określone są w Zarządzenie Nr151/2014 Rektora Uniwersytetu Medycznego w Lublinie z dnia 15 grudnia 2014 roku w sprawie wprowadzenia procedury dyplomowania

System zapobiegania zjawiskom patologicznym związany z procesem kształcenia opiera się m.in. na wdrożonej procedurze antyplagiatowej. Każda praca dyplomowa jest poddana weryfikacji w systemie antyplagiatowym. Zasady tej procedury określa Zarządzenie Nr23/2012 Rektora Uniwersytetu Medycznego w Lublinie z dnia 1 marca 2012 roku w sprawie wprowadzenia Regulaminu antyplagiatowego określającego zasady weryfikacji samodzielności wykonania prac

Studenci mają możliwość oceny stosowanych zasad oceniania poprzez udział w ankietyzacji dotyczącej oceny nauczycieli akademickich oraz oceny treści przedmiotowych zajęć.

Zasady, warunki i tryb potwierdzania efektów uczenia się uzyskanych poza systemem studiów nie dotyczy kierunku Pielęgniarstwo, który jest kierunkiem regulowanym.

Badanie losów zawodowych absolwentów jest elementem procesu doskonalenia jakości kształcenia. Analiza zebranych danych i wyprowadzane z niej wnioski służą do oceny i modyfikacji programów nauczania poprzez dostosowanie ich do potrzeb rynku pracy. System zapewnia stały monitoring losów absolwentów, dzięki prowadzonej przez Dział Jakości Kształcenia ankietyzacji. Ankietyzacja dotyczy 3 obszarów: kwalifikacje zawodowe, wejście na rynek pracy, oczekiwania pracodawców. Bardzo wysoko należy ocenić projekt badania losów zawodowych absolwentów, w szczególności warto podkreślić trafnie i rzetelnie opracowane problemy (główne pytania) badawcze oraz pytania szczegółowe i samą konstrukcję ankiety, która z założenia jest skierowana do absolwentów wszystkich kierunków UM w Lublinie, a jednocześnie uwzględnia pytania dotyczące m.in. oceny kierunkowych efektów kształcenia i pozwala na analizę wyników z uwzględnieniem absolwentów poszczególnych kierunków. Przy osiągnięciu stosunkowo wysokiego poziomu responsywności wyniki monitoringu prowadzonego wg tego projektu powinny stanowić bardzo cenny materiał do oceny przydatności osiągniętych efektów kształcenia i ewentualnych modyfikacji oferty edukacyjnej.

W bieżącym roku po raz pierwszy oceniono losy zawodowe absolwentów pielęgniarstwa w 3 lata po ukończeniu studiów. Każdy absolwent podpisuje oświadczenie o wyrażeniu zgody na kontakt i monitoring jego losów zawodowych. Jednocześnie wypełnia ankietę dotyczącą oceny kompetencji nabytych w trakcie studiów. W tym roku zwrot ankiet od absolwentów wyniósł 22%. Uczelnia wydała informator dla absolwentów dotyczący monitorowania ich losów zawodowych wskazując na korzyści płynące z opracowania wyników dla kształcenia kolejnych pokoleń i wskazując na rolę współodpowiedzialności za kształcenie nowych kadr.

Ocena efektów kształcenia na rynku pracy dokonywana jest również poprzez prowadzone cyklicznie analizy danych z zestawień Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie, dotyczących zawodów nadwyżkowych i deficytowych w branży medycznej.

Badania rynku pracy, w tym dla absolwentów kierunku pielęgniarstwo wykonano w ramach projektu „MEDFUTURE – MEDYCZNE ZAWODY PRZYSZŁOŚCI”. Celem badania było uzyskanie pogłębionej wiedzy na temat obecnej sytuacji na rynku pracy w zawodach medycznych ze szczególnym uwzględnieniem aktualnie najbardziej potrzebnych kwalifikacji, kompetencji i specjalizacji. Celem badania było także zidentyfikowanie zawodów medycznych obecnie deficytowych, ale też nadwyżkowych oraz dokonanie prognoz i perspektyw odnośnie zawodów medycznych na rynku pracy. Wyniki badania opublikowano w formie raportu zbiorczego. Raport kończy się wnioskami i rekomendacjami. Wyniki badania wskazały, że zawód pielęgniarki jest zawodem nadwyżkowym, a deficyt w tym zawodzie dotyczy tylko wybranych specjalizacji (należy podkreślić, że po ukończeniu studiów I stopnia na kierunku Pielęgniarstwo uzyskuje się uprawnienia pielęgniarki ogólnej, natomiast specjalizacje uzyskuje się w trakcie kształcenia podyplomowego). W

raporcie wskazano także na dużą rolę tzw. kompetencji miękkich w zawodzie pielęgniarki. W odpowiedzi Biuro Karier zorganizowało dla studentów ocenianego kierunku zajęcia fakultatywne dotyczące umiejętności radzenia sobie z trudnym pacjentem i rozwoju i doskonalenia umiejętności komunikacji interpersonalnej.

Polityka kadrowa prowadzona w UM w Lublinie nastawiona jest na jak najlepszy dobór kadry. Obsada stanowisk dokonywana jest w oparciu o procedurę konkursową.

Nauczyciele akademicy są oceniani zgodnie z zapisem w ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym. Szczegółowe zasady oceny nauczycieli akademickich określone są w załączniku nr 2 i 3 do Statutu UM. Załącznik nr 4 a-d stanowi wzór kart oceny nauczycieli akademickich w zależności od rodzaju stanowiska. W załączniku tym wskazana jest także droga odwoławcza. Ocena pracownika uwzględnia jego ocenę dokonaną przez studentów w anonimowej ankiecie.

W ramach oceny pracownika dokonuje się także hospitacji prowadzonych przez niego zajęć. Hospitacje zajęć prowadzone są w oparciu o Zarządzenie Nr 16/2013 Rektora Uniwersytetu Medycznego w Lublinie z dnia 19 lutego 2013 roku w sprawie wprowadzenia ankiet dotyczących procesu kształcenia i zasad hospitacji zajęć dydaktycznych. Na podstawie wyników hospitacji zajęć dydaktycznych Pełnomocnik Dziekana ds. Jakości Kształcenia wspólnie z Wydziałową Komisją ds. Jakości Kształcenia przygotowuje roczne sprawozdanie z wykonania planu hospitacji i przekazuje je Dziekanowi do 30 września danego roku akademickiego.

Pełnomocnik Dziekana ds. Jakości Kształcenia składa roczne sprawozdanie z wykonania planu hospitacji zajęć dydaktycznych, zatwierdzone przez Dziekana, Pełnomocnikowi Rektora ds. Jakości Kształcenia według wzoru stanowiącego załącznik Nr 3 do procedury. Wyniki hospitacji uwzględniane są w rocznym sprawozdaniu z działalności Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia

Za organizację i przeprowadzanie hospitacji na Wydziale odpowiada Pełnomocnik Dziekana ds. Jakości Kształcenia.

W Wydziale prowadzi się politykę nastawioną na rozwój zawodowy i naukowy kadry. Efektem tego jest bardzo duża liczba samodzielnych pracowników naukowych prowadzących zajęcia na ocenianym kierunku. W efekcie przekłada się to na wysoka jakość kształcenia.

W Wydziale prowadzone są cykliczne szkolenia dydaktyczno-metodyczne, które docelowo obejmą całą kadrę.

W Uczelni prowadzone są także badania ankietowe dotyczące oceny warunków studiowania i obsługi administracyjnej oraz oceny staży i praktyk zawodowych. Wyniki tych badań stanowią podstawę projektowania działań naprawczych.

Badanie opinii studentów dotyczących oceny zajęć dydaktycznych i realizowanych przedmiotów ma na celu doskonalenie procesu dydaktycznego i przeprowadzane jest po zakończeniu każdego cyklu kształcenia. W ankiecie studenckiej rozdzielono ocenę nauczyciela i ocenę zajęć. Studenci oceniają także bazę dydaktyczną.

W przypadku niezadowolających ocen uzyskanych przez nauczyciela w ankiecie studenckiej przeprowadzają się hospitacje prowadzonych przez tego nauczyciela zajęć. Zasady ankietyzacji studentów, analizy wyników ankiet, wykorzystywania wniosków z analizy ankiet oraz metod upowszechniania informacji i wyników zbiorczych zawarte są w Zarządzeniu Nr 16/2013 Rektora Uniwersytetu Medycznego w Lublinie z dnia 19 lutego 2013 roku w sprawie wprowadzenia ankiet dotyczących procesu kształcenia i zasad hospitacji zajęć dydaktycznych.

Wyniki badań ankietowych są opracowywane w formie raportów i publikowane na stronie Uczelnianego Systemu Doskonalenia Jakości Kształcenia po zatwierdzeniu przez Uczelniany Zespół ds. Jakości Kształcenia. Przewodniczący Uczelnianego Zespołu ds. Jakości Kształcenia, przekazuje Rektorowi i Dziekanom opracowane wyniki badań ankietowych na poszczególnych wydziałach. Dziekani są zobowiązani do opublikowania wyników badań ankietowych na stronie internetowej właściwego Dziekanatu. Dziekani w porozumieniu z Wydziałowymi Komisjami ds. Jakości

Kształcenia opracowują plany naprawcze i w okresie dwóch miesięcy od opublikowania wyników raportu, informację o podjętych działaniach przekazują Pełnomocnikowi Rektora ds. Jakości Kształcenia.

Ocena zasobów materialnych, w tym pomocy dydaktycznych dokonywana jest w sposób ciągły. Poszczególni nauczyciele akademicy zgłaszają potrzeby do kierowników jednostek prowadzących poszczególne zajęcia, a w kolejności zgłoszenie to trafia do systemu EGERIA (system komputerowy gdzie składa się zapotrzebowania). Środki na pomoce dydaktyczne i inne potrzeby dotyczące infrastruktury rozdysponowywane są na poziomie Uczelni zgodnie ze złożonymi za zapotrzebowaniami w miarę możliwości finansowych Uczelni.

Uwagi dotyczące infrastruktury mogą również zgłaszać studenci za pośrednictwem ankiety studenckiej, w ramach której mają możliwość oceny infrastruktury budynku i bazy rekreacyjno – sportowej, warunków mieszkania w domach studenckich, liczebność grup studenckich, przystosowanie infrastruktury do potrzeb osób niepełnosprawnych, procedur administracyjnych, pracy pracowników administracyjnych oraz biblioteki, a także za pośrednictwem opiekunów lat lub mogą w tym celu wykorzystywać tzw. skrzynki jakości, do których anonimowo zgłaszają problemy, w tym dotyczące infrastruktury lub zgłaszać je bezpośrednio do zespołów odpowiedzialnych za system zapewnienia jakości w Wydziale/Uczelni.

Miejsca kształcenia praktycznego dobierane są zgodnie z ustalonym kryteriami i umożliwiają osiągnięcie celów i efektów kształcenia na ocenianym kierunku.

Poszczególni nauczyciele akademicy kontrolują czy Biblioteka uczelniana posiada wskazane w sylabusach podręczniki w odpowiednim w stosunku do liczby studentów liczbie egzemplarzy, jeśli nie to zgłaszają do Biblioteki uczelnianej zapotrzebowanie za pośrednictwem dedykowanej tej procedurze stronie internetowej.

W składzie osobowym Uczelnianego Zespołu ds. Jakości Kształcenia, jak i Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia znajduje się osoba pełniąca funkcję sekretarza. Zadaniem sekretarza danego Zespołu/Komisji jest prowadzenie i przechowywanie dokumentacji związanej z przebiegiem prac tego organu.

Skuteczność podejmowanych działań formułowana jest w postaci corocznych sprawozdań i podlega ocenie w odniesieniu do działań:

- Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, oceny działań dokonuje Rada Wydziału oraz Pełnomocnik Rektora ds. Jakości Kształcenia;
- Uczelnianego Zespołu ds. Jakości Kształcenia, oceny dokonuje Senat Uczelni.

Działalność ww. organów jest dokumentowana w wersji elektronicznej i papierowej w postaci Uchwał Senatu, Zarządzeń Rektora, Uchwał Rady Wydziału oraz protokołów posiedzeń.

Jednostką wspierającą działania na rzecz jakości kształcenia jest Biuro Oceny Jakości Kształcenia, w którym zatrudnieni są socjologowie. Biuro dokonuje między innymi analizy wyników ankiet przeprowadzanych na uczelni, w tym WNoZ.

Informacje związane z programem i procesem kształcenia zamieszczane są na stronie internetowej Uczelni (<http://www.umlub.pl>).

Informacje dotyczące toku studiów udostępniane są poprzez Wirtualną Uczelnię na indywidualne konta studentów (harmonogram studiów, uzyskane oceny, bieżące ogłoszenia).

Informacje o działaniach wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia zamieszczane są na stronie internetowej Uczelni. Sprawozdania Wydziałowej Komisji ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia przedstawiane są na Radzie Wydziału, a sprawozdania Uczelnianego Zespołu ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia zatwierdza Senat Uczelni. W obu ciałach kolegialnych biorą udział studenci i na tej drodze informowani są o działaniach na rzecz zapewnienia jakości. Studenci wchodzi także w skład Wydziałowych Komisji ds. Zapewnienia jakości Kształcenia oraz w Uczelnianego

Zespołu ds. Zapewnienia Jakości Kształcenia.

W celu popularyzacji informacji na temat jakości kształcenia w Uczelni wydano informator dla studentów pt. „Jakość kształcenia”. Informacje o systemie są także zamieszczane w Internecie na portalach społecznościowych.

Ocena spełnienia kryterium 6.1 – wyróżniająco

Uzasadnienie oceny – wewnętrzny system zapewnienia jakości kształcenia został wdrożony na ocenianym kierunku i zapewnia bardzo wysoką jakość kształcenia.

Mimo braku formalnej procedury przeglądu i doskonalenia programów kształcenia, programy kształcenia są na bieżąco oceniane, przede wszystkim pod kątem przydatności realizowanych efektów kształcenia dla rynku pracy. Dokonywane jest to w efekcie bardzo dobrej, chociaż niesformalizowanej współpracy z przedstawicielami rynku pracy i organizacji zawodowych oraz na podstawie opinii studentów. Na bieżąco również dokonywane są przeglądy stosowanych metod dydaktycznych w celu optymalnej realizacji zaplanowanych efektów kształcenia.

Uczelnia dokonuje monitorowania stopnia osiągnięcia efektów kształcenia w oparciu o zróżnicowane metody.

Uczelnia prawidłowo określiła metody weryfikacji efektów kształcenia w odniesieniu do specyfiki efektów kształcenia. Zasady weryfikacji są sformalizowane poprzez zarządzenie Rektora. Metody weryfikacji kształcenia praktycznego wraz z kryteriami ocen zawarte są w „Dzienniczku umiejętności praktycznych w zawodzie pielęgniarki”, który może stanowić przykład dobrych praktyk. Zasady dyplomowania określa odpowiednie zarządzenie Rektora. Pozostałe zasady weryfikacji efektów kształcenia i oceniania studentów zawarte są w regulaminie studiów. W Uczelni stosuje się procedurę antyplagiatową.

Uczelnia w sposób bardzo kompleksowy monitoruje losy własnych absolwentów, a także sytuację na rynku pracy w zawodach medycznych.

Polityka kadrowa nastawiona jest na jak najwyższą jakość kształcenia. Realizowane to jest poprzez obsadzanie stanowisk w procedurze konkursowej, wspieranie rozwoju zawodowego i naukowego kadry, a także prowadzenie systematycznej aktywności oceniająco- doradczej, tj. hospitacji zajęć, oceny całościowej pracownika uwzględniającej ocenę tego pracownika dokonywaną przez studentów. Uczelnia monitoruje także jakość obsługi administracyjnej i warunki studiowania oraz jakość staży i praktyk zawodowych.

Uczelnia dokonuje kompleksowej i regularnej ankietyzacji studentów dotyczącej oceny nauczycieli akademickich, prowadzonych przez tych nauczycieli zajęć oraz infrastruktury dydaktycznej. Opracowanie wyników ankiety, publiczny dostęp do informacji oraz zasady projektowania działań naprawczych reguluje rozporządzenie Rektora UM w Lublinie. Wyniki badania opinii studentów stanowią przesłankę do doskonalenia jakości kadry dydaktycznej i modyfikacji programów kształcenia oraz metod/narzędzi weryfikacji efektów kształcenia.

Uczelnia w sposób ciągle monitoruje bazę kształcenia teoretycznego i praktycznego. Opracowano system zgłaszania potrzeb dotyczący infrastruktury oraz zasobów bibliotecznych. Studenci mają możliwość zgłaszania uwag do infrastruktury.

Jednostka prawidłowo gromadzi, analizuje i wykorzystuje informacje pochodzące z badań jakości kształcenia.

Uczelnia upowszechnia informacje dotyczące jakości kształcenia wykorzystując wszelkie dostępne możliwości.

6.2. Jednostka dokonuje systematycznej oceny skuteczności wewnętrznego systemu zapewniania jakości i jego wpływu na podnoszenie jakości kształcenia na ocenianym kierunku studiów, a także wykorzystuje jej wyniki do doskonalenia systemu.

Ocena skuteczności działania wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia dokonywana jest na bieżąco na zebraniach Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia. Omawiane są poszczególne narzędzia stosowane w ocenie jakości kształcenia pod względem ich efektywności. Na przykład, w ocenie członków Wydziałowej Komisji ds. Jakości Kształcenia, hospitacje zajęć nie przynosiły oczekiwanych rezultatów w zakresie poprawy jakości kształcenia. W efekcie opracowaną nową procedurę mającą zastosowanie podczas hospitacji zajęć.

W ocenie skuteczności działania wszak wykorzystywane są także coroczne raporty z oceny jakości kształcenia na WNoZ – dokonuje się analizy ewaluacji jakości kształcenia i porównania poszczególnych wskaźników w kolejnych latach, co świadczy pośrednio o efektywności systemu.

Zachowanie najwyższej jakości kształcenia jest celem strategicznym Uczelni. Obecnie dokonywana jest analiza realizacji strategii Uczelni. Dane z analizy będą stanowiły materiał do dyskusji i weryfikacji skuteczności wszak na WNoZ.

W Uczelni nie ma procedury autoewaluacji wszak. Stosowane działania oparte są na tradycji akademickiej. Biorąc jednak pod uwagę wyniki oceny jakości kształcenia dokonanej przez ZO PKA, należy stwierdzić, że system jest bardzo efektywny, zatem działania mające na celu doskonalenie tego systemu również są efektywne

Ocena spełnienia kryterium 6.2 – wyróżniająco

Uzasadnienie oceny – ewaluacja skuteczności wewnętrznego systemu zapewnienia jakości kształcenia dokonywana jest na bieżąco. System jest efektywny, o czym świadczą wyniki oceny jakości kształcenia.

* - stopień spełnienia oznaczonego gwiazdką kryterium II i II stopnia warunkuje ocenę kryterium nadrzędnego, tj. odpowiednio II i I stopnia

Odniesienie się do analizy SWOT przedstawionej przez jednostkę w raporcie samooceny, w kontekście wyników oceny przeprowadzonej przez zespół oceniający PKA

Uczelnia dokonała analizy SWOT. Jako mocne strony wskazała bardzo dobrą jakość kształcenia prowadzonego w pracowniach, których wyposażenie w pełni gwarantuje osiągnięcie założonych efektów kształcenia, a także bardzo dobrze przygotowaną kadrę dydaktyczną, zarówno pod względem doświadczenia zawodowego jak i rozwoju naukowego. Ponadto, jako mocną stroną wskazano kształcenie w oparciu o wnikliwą analizę rynku pracy dokonywaną różnymi metodami. Mocne strony określone przez Uczelnie zostały potwierdzone ocenami wyróżniającymi dla odpowiednich kryteriów przyznawanymi podczas obecnej oceny programowej przez ZO PKA.

Jako słabą stroną wskazano mało motywujący system nagradzania nauczycieli akademickich, co można zmienić, oraz inne czynniki nie w pełni zależne od wydziału, np. brak własnej bazy klinicznej.

Uczelnia prawidłowo zidentyfikowała szanse dla wydziału, natomiast wskazane zagrożenia, tj. niż demograficzny, konkurencja ze strony licznych uczelni niepublicznych o podobnym profilu kształcenia oraz słabsza pozycja dotycząca zatrudniania pielęgniarek w regionie nie podlegają wpływom uczelni.

Dobre praktyki

- System organizacji praktyk zawodowych - precyzyjnie określone zadania oraz funkcje przypisane poszczególnym koordynatorom kształcenia praktycznego (na poziomie Wydziału i kierunku), sposoby kontroli praktyk i weryfikacji efektów kształcenia oraz sam Dziennik Umiejętności Praktycznych, który jest dokumentem wzorcowym (jest on obecnie, za zgodą jego autorów, stosowany w kilkunastu Uczelniach w Polsce).
- Działania zaprojektowane i podejmowane w ramach wspierania studentów w procesie wchodzenia na rynek pracy:
  - „Spotkania z Medycznym Rynkiem Pracy”, w ramach których studenci UM mogli spotkać się w ramach szkoleń, warsztatów i paneli dyskusyjnych z ekspertami ds. rynku pracy, przedstawicielami różnych instytucji i organizacji branżowych oraz pracodawcami w celu pozyskania wiedzy przydatnej w procesie wchodzenia na rynek pracy.
  - Projekt pt. „MEDFUTURE – Medyczne zawody przyszłości” realizowany dzięki środkom z EFS (przeprowadzona kompleksowa i wielowymiarowa analiza, mająca uzyskać pogłębioną wiedzę na temat obecnej sytuacji na rynku pracy w zawodach medycznych). Ponadto wśród zadań realizowanych w ramach

projektu znalazły się m.in. zajęcia dla studentów (głównie praktyczne, w tym dedykowane studentom akredytowanego kierunku), indywidualne programy opieki merytorycznej oraz warsztaty dla studentów obejmujące tematykę rynku pracy w branży medycznej.

- Projekt i metodologia (szczególnie konstrukcja ankiety) badania losów absolwentów opracowany w 2015 roku

Przewodnicząca Zespołu oceniającego

Dr hab. n. med. Bożena Czarkowska –Pączek